

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת דברים | תשפ"ו

איך להתכונן לתשעה באב

ממרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

אחד אמר לפני
רבינו שיש
שמעירים על
אלה שמסתפרים
ערב י"ז בתמוז
שזה נראה
כמסתפרים
לכבוד בין
המצרים, אמר
רבינו מסתפרים
לכבוד לקיים

ההלכה שאח"כ אסור להסתפר.

אחד שאל לרבינו איך צריך להתכונן לתשעה
באב, ענה רבינו לקיים מה שכתוב בשו"ע
[בהלכות תשעה באב].

מרן זצ"ל היה מספר בכל שנה שמורו ורבו
המשגיח הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצוק"ל
היה תולה בישיבה פתק בערב תשעה באב
עם דברים ממרנא ה"חפץ חיים" זיע"א.
דבר ראשון כתב, מי שקשה לו, יכול להקל
על עצמו בערב תשעה באב לאחר חצות,
ללמוד הכל, לאו דווקא דברים שמותר
בתשעה באב. דבר שני, כתב בשם הח"ח
זיע"א עצה שהצום יהיה יותר קל: לקראת
הצום לשתות כוס תה אחד מאוד מתוק
ולאחר מכן כוס תה רגיל כדי להעביר את
המתיקות מהפה.

(הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א מתוך 'להידבק')

בכל שנה בימי בין המצרים היה אאמו"ר מאוד חלש, ואמר שזה 'מחלה של החורבן' והרופא לא יועיל

מרן הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א על ימי בין המצרים

לקרוא לרופא, אך אביו אמר להם שזו
מחלה של החורבן והרופא לא יועיל, ואכן
אחרי תשעה באב הוא נרפא. והוסיף,
זכורני שגם הסטייפלר היה תמיד אומר
שימים אלו מועדים לפורענות, וכשלא
הרגיש טוב בבין המצרים היה מודאג
מכך הרבה יותר מהרגיל.

זה זמן לא טוב להכרעות

רבנו סיפר שבכל פעם שהיו באים
לשאול את אביו על ענייני עסקנות
והנהגה ודברים שיש בהם מריבות, היה
דוחה הכל לאחר תשעה באב, והיה אומר
שבין המצרים זה זמן של פורענות, וכפי
שהיה אומר בפרשת קורח. וכך גם רבינו
שליט"א, כשבאים לדבר עמו בעניינים
של מחלוקת בימי בין המצרים, דוחה
מה שאפשר לאחר תשעה באב.

לפני מספר שנים בתקופה זו היו ימי
סגירת הרשימות לקראת הבחירות
למועצות המקומיות, וישבו אצל רבינו
לדון ולהכריע על כמה מקומות איך
ללכת במפלגה ואיזה נציגים. רבנו ביקש
שידחו את כל ההכרעות עד אחרי תשעה
באב, והוסיף בשם אביו שזה זמן לא טוב
להכרעות שכאלו. והדברים עשו רעש
גדול וכך אכן פעלו.

אאמו"ר זללה"ה אמר שפעם בתשעה
באב היו מתאבלים הרבה משום שהיה
קשה ליהודים, הגויים הציקו להם וביזו
אותם, ובתשעה באב הכאב היה מתפרץ
על כל הרדיפות שהם עוברים. נראה לומר,
הוסיף רבנו, שבזמן האחרון שיש כל כך
הרבה צרות הגלות מורגשת מאוד, "כל
רודפיה השיגוה בין המצרים", ונכון שאין
זה כמו חורבן הבית, אבל נראה שהחלק
של שנאת חינום שהיה לפני החורבן נמצא
גם היום, ועל זה ראוי להצטער מאוד

זו מחלה של החורבן

בצעירותו של רבינו היה פעם שלא הרגיש
טוב בימים אלו של בין המצרים, וסיפר
שאביו חשש מאוד והתפלל עליו הרבה.
והוסיף שבכל שנה בימי בין המצרים היה
אביו מאוד חלש, והיתה פעם שכבר הלכו

המשך בעמוד 2 <<<

במהלך כינוס ראשי הכוללים במעונו נשאל רבינו: מה ראוי לדבר עם האברכים ובני הישיבות בימים אלו בהם רודפי התורה נשאו ראש, וגוזרים גזרות על עולם התורה בכלל ועל בני הישיבות בפרט?

האמת היא שנראה שבימים אלו יש מנהג לדבר על כמה בני הישיבות מסכנים ונרדפים, כמה לא טוב להם, וכמה סבל שהם עוברים, אבל אסור לדבר כך, הרי זה בדיוק מה שהם רוצים שנרגיש... אנחנו נעזור להם? אדרבה, צריך להרים את קרן התורה, ולתת לאברכים ולבחורים שלנו את ההרגשה שהם אלו שמגינים על כל העולם, וכל חיזוק ולו הקטן ביותר שמתחזקים בתקופה זו, בתוספת ברציפות לימוד התורה ובשקיעות בלימוד, זה שווה לאין ערוך יותר מכל דבר אחר.

מה ניתן לומר לאברכים?

שאלה: יש בציבור תחושה קשה מול כל הגזרות של הממשלה נגד לומדי התורה, מה ניתן לומר לאברכים?
'צריכים לדעת שמה שמרגישים קצת צער זה רק מרומם ומחבר יותר להקב"ה. יש מדרש נפלא בפרשת ואתחנן (ילקוט דברים ג) שהקשה כיצד משה ביקש והתחנן להיכנס לארץ אף שכבר נאמר לו שלא יכנס, ותירץ במשל למלך שגזר על עבדיו שלא לשתות יין שלושים יום, האחד אמר שיכול לעשות כן אפילו שנה או שנתיים... והשני הצטער ואמר שקשה לו אפילו שעה אחת, וזאת כדי 'לחבב דברי רבו', וכך משה היה מחבב את דברי המקום ולכן ביקש מלפניו שיכנס לארץ.

ומבואר במדרש שאותו תלמיד שאמר שאינו יכול להסתדר בלא יין, הוא חביב הרבה יותר לפני רבו כי בכך מראה שאפילו שקשה לו עם מה שגזר עליו, בכל זאת הוא שומר ומקיים את דבריו בלא לערער אחריו. וזה רצה משה רבינו להראות להקב"ה, שאפילו שהקושי שלא יכול להיכנס לארץ ישראל הוא כ"כ גדול, בכל זאת אם זה רצון ה' הוא מקבלו בהכנעה. גם בימים אלו בהם אנו נמצאים בתוך הגלות ומרגישים את הקושי הגדול שיש בכל הגזרות הכלכליות והמעצרים, ככל שאנו מראים יותר להקב"ה כמה על אף הקשיים אנו מחוברים אליו יותר, ומתאמצים לעשות רצונו יותר, כך זה חביב ונעלה יותר אצל הקב"ה. והקב"ה יעזור שנזכה בקרוב להיגאל מכל הרודפים אותנו ונזכה לגאולה השלמה.

הסבא הסטייפלר לא נתן לילדיו לנסוע לים בימי בין המצרים משום דאיתרע מזלא, ואף שמעיקר הדין מותר. וכך גם אאמו"ר סבר שאפילו שעד ראש חודש אב אין איסור, אך מצד מקום סכנה אין זה ראוי כל כך. ופעם אמר לי מו"ח הגר"ח קניבסקי שיש אנשים שחושבים בטעות שמי שהתחיל לנסוע לים לפני בין המצרים יכול להמשיך, אולי משום שהם חושבים שכבר אין בזה כל כך שמחה, אך אין בדבר זה טעם וריח וזו טעות גדולה.

ובענייני רפואה וניתוחים אומר שלכתחילה עדיף לדחותם אם יש בהם אפילו חשש קל של סכנה. אך מי שכבר קבע אינו צריך לבטל.

חיפוש דירה בבין המצרים

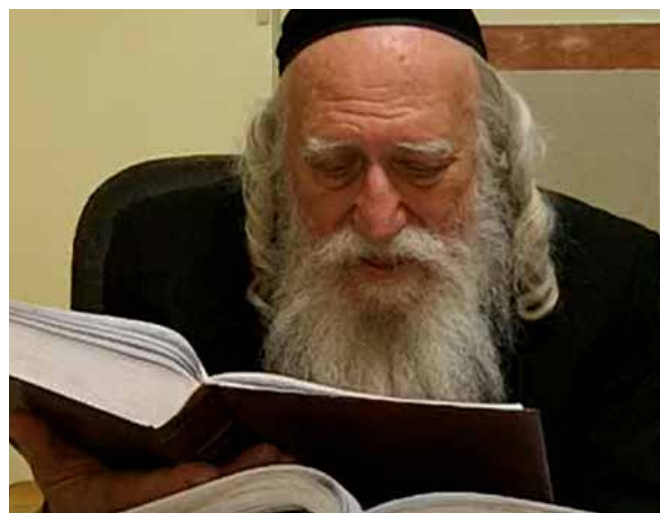
כשהתחתנה בתו הגדולה של רבנו שליט"א הלכו לחפש דירות, ובימי בין המצרים היתה איזו הצעה של דירה, ואמר הגר"ח קניבסקי שאמו סיפרה לו שהם גרו בדירה מאוד קטנה ורצו לחפש דירה אחרת, אך מרן החזון איש אמר להם לא לחפש בבין המצרים כיון שזה לא זמן טוב. אמנם פעם פורסם בשם הסבא מרן הגרי"ש אלישיב שבזמננו שכל כך קשה למצוא דירות, דבר זה נחשב כדבר האבד. ולכן מי שמזדמנת לו דירה בימים אלו, יכול ללכת לחפש ואפילו לעשות זכרון דברים.

לעילוי נשמת
הרה"ג
ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל
נ"ר ד'ז"ל
מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש
מונסי ניו יורק
נלב"ע ח"י סיון תשע"ז
ת.נ.צ.ב.ה

האדמו"ר מסקווירא זצוק"ל הורה לי לבחון את התלמידים והזהיר אותי: "את האמת בנוגע לכל בחור, תציין לעצמך בדף נפרד אבל כל בחור צריך לחוש בסיום המבחן, כי היטיב להשיב"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על עבודת הימים האלו

אלה הדברים אשר דבר משה (א)

ה"אור החיים" הקדוש, מדייק "שכל ארבעים שנה שהיה משה רועה ישראל במדבר - לא דיבר להם קשות זולת אלה הדברים הוא שדיבר קשות. והגם שמצינו שאמר להם (במדבר כ) "שמעו נא המורים", לא אמר דבר זה לכללות ישראל, אלא לחלק אחד שהיו מורים בהוראה, אבל לכל ישראל לא דיבר קשות זולת אלה."

העולה מן הדברים הוא: במשך ארבעים שנה משה לא הוכיח את ישראל בצורה קשה, אלא בצורה רכה. גם עתה, משכבר החליט להוכיחם בצורה קשה, הוא נזהר בכבודם.

כדי שדברי המוסר יקלטו באזני השומעים יש לומר אותם בצורה מכבדת, לתת לשומע תחושה נעימה, ושלא יחוש שמישהו "מעליו" מורה לו מה לעשות, ומה לא, ואיך להתנהג.

בשנת תשכ"ב, שימשתי לזמן מה כממלא מקום של אחד ממגידי השיעורים בשיבת סקווירא בארצות הברית. האדמו"ר מסקווירא זצוק"ל הורה לי לבחון את התלמידים והזהיר אותי קודם מעשה: "את האמת בנוגע לידיעותיו של כל בחור, תציין לעצמך בדף נפרד. אבל כל בחור כלפי עצמו צריך לחוש בסיום המבחן, כי היטיב להשיב לאשר נשאל! אסור שבחור יפול חלילה ברוחו, אלא אדרבה, ירגיש שהצלח,

ומתוך כך ימשיך לשקוד על תלמודו ביתר שאת וביתר עוז". האדמו"ר מסקווירא בעצמו לא היה אומר אף פעם מוסר לאף בן אדם! אף על פי כן, כל מי שהסתובב לידו ידע היטב מה רוצה ממנו האדמו"ר, גם בלי שדיבר עמו.

מובא בספר "סדר היום": ביום תשעה באב, יום של צער על שכינתא בגלותא, יאסוף אדם אנשים ריקים מתורה ויחזירם למוטב. תשעה באב הוא הזמן להחזיר לקדוש ברוך הוא את ילדיו האבודים.

אלה שזוכים להחזיר בתשובה את בניו של בורא עולם, עושים לו נחת רוח גדולה. בא אלי חוזר בתשובה, שחי מקצבת נכות מהצבא ויושב כל היום בכולל, הלימוד שלו הוא יותר קריאה מאשר לימוד. קשה לו להבין את דף הגמרא, הכל אצלו מקשה אחת - הקושיה, התירוץ... הוא הגיע מעולם אחר, הראש שלו איננו ראש של תורה, הלך המחשבה שלו שונה, המושגים קשים לו. אמרתי לו: "אתה חייב להתחיל להבין את הגמרא מהשורש!".

סידרתי עבורו ת"ח מובהק שילמד אתו, כפי שמלמדים תלמיד מתחיל בחיידר. וראו זה פלא! אחרי כמה שבועות הוא נהיה אדם חדש. הוא פשוט התחיל לחיות את הדף, להבין את הסוגיה. הוא התחיל לקבל ראש של תורה!

כמה נחת רוח יש להקב"ה מאדם כזה. הוא עזב את כל מנעמי העולם הזה, התקרב לבורא עולם והוגה בתורתו הקדושה. אך לפני שמחזירים את האחרים בתשובה, צריך האדם להחזיר את עצמו בתשובה. לפני שהוא מתקן אחרים - שיתקן את עצמו.

אתה מרגיש שאין לך יכולת לשכנע אחרים? אין בעיה, אתה יכול לעשות זאת בלי להחליף מילה עם איש. פשוט מאוד, תתקן את עצמך. כשאדם מתקן את עצמו, יש לכך השפעה רוחנית עצומה, הן על הקרובים והן על הרחוקים, שכלל אינם מכירים אותו. מכח התיקון העצמי של האדם הוא משפיע השפעה רוחנית על אחרים שאף הם יתקנו את עצמם.

(מתוך 'אריה שאג' - בין המצרים)

אני זוכר כשהגענו מחוץ לארץ, והלכנו בפעם הראשונה לכותל המערבי, אאמו"ר זצ"ל כשראה את הכותל, פרץ בבכי! כי הוא הרגיש את החיסרון, ונזכר בצער על החורבן

מזן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל על ימי בין המצרים

איכה אָשָׁא לְבָדִי טָרַחְכֶּם וּמִשְׁאָכֶם וְרִיבְכֶם (א)

מתעורר לבכייה.

וכן אני זוכר כשהגענו מחוץ לארץ, והלכנו בפעם הראשונה לכותל המערבי, אאמו"ר זצ"ל כשראה את הכותל, פרץ בבכי! כי הוא הרגיש את החיסרון, ונזכר בצער על החורבן. אלו הם בעלי מדרגה באמונה, שאכפת להם על חסרון הקדושה.

ולכאורה על מה אנו צריכים לחזור בתשובה, הרי אבותינו חטאו ואינם

המהרש"א בבכורות דף ח' כותב, ששלושת השבועות של בין המצרים, משבעה עשר בתמוז ועד תשעה באב, הם עשרים ואחד יום, כנגד שלושת השבועות שמראש השנה עד הושענא רבה שהם גם כן עשרים ואחד יום. וצריך ביאור מה הקשר ומה השייכות ביניהם, הרי שם זה ימי סליחה וכפרה ושמחה, ואילו כאן זה ימי אבלות, וכי כל הדמיון הוא רק במספר עשרים ואחד? ובמהרש"א שם כתב "כי כמו שהכ"א יום שמראש השנה עד הושענא רבה תולדות ליבון עוון וכפרה עליהם, כן גם ימי כ"א יום פורענויות מ"ז בתמוז עד תשעה באב היה תולדות ליבון עוונות, כי הצרות וייסורים מכפרים כמו שאמרו הגלות מכפר", עכ"ד.

וביאור הענין, כי הנה יש להבין מהו הענין של אבלות, ומצינו שיש ארבע תעניות מדברי קבלה זכר לחורבן, צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי, וכולם מחמת החורבן. צום העשירי זה עשרה בטבת שבו התחיל המצור על ירושלים, וצום הרביעי זה שבעה עשר בתמוז שבו הובקעה העיר, וצום החמישי זה תשעה באב שבו היה החורבן, וצום השביעי זה צום גדליה, שבו נהרג גדליה בן אחיקם ואבדה שארית הפליטה, וזה גם כן עוד גלות וחורבן. והענין בכל התעניות האלו ביאר הרמב"ם (הלכות תעניות ה) "יש שם ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהם כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה, ויהיה זה זיכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותם הצרות, שבזיכרון דברים אלו נשוב להיטיב שנאמר והתוודו את עוונם ואת עוון אבותם", והיינו שמטרת כל התעניות היא כדי שנזכור את החטאים שגרמו את החורבן ונחזור בתשובה עליהם.

בימי בין המצרים היה רבינו מרבה לדבר על חורבן בית המקדש, ומדי דברו בזה שמעו את ההתרגשות בקולו, איך שהיה מתאר בצער ובכאב את החיסרון וההרגשה כבנים שגלו מעל שולחן אביהם.

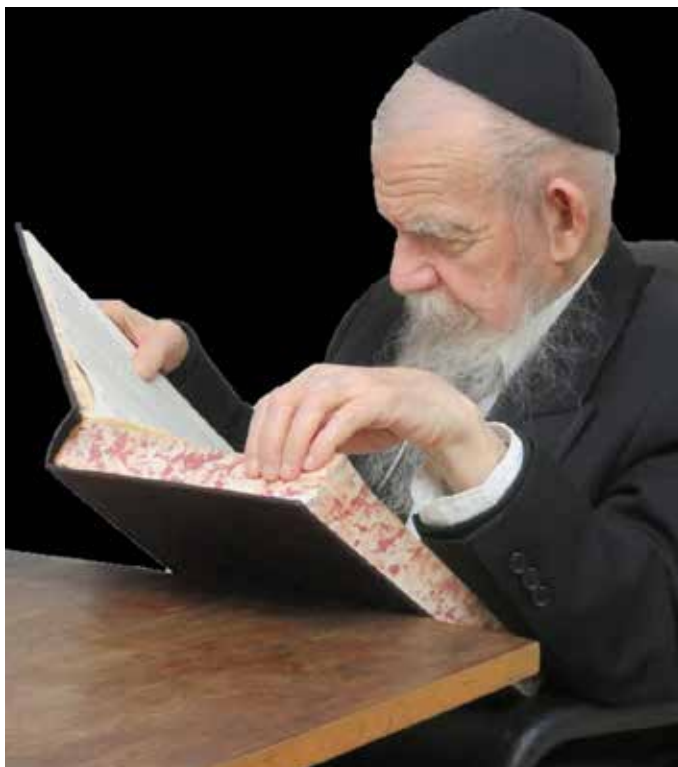
ופעם אחת בבין המצרים סיים את ה'חבורה' השבועית בשעה מוקדמת והפטיר ואמר "עד כאן הספקתי להכין"... ושאלוהו מדוע לא הכין את כל החבורה כהרגלו, ובתחילה השתמט ולא השיב, אבל כשחזרו ושאלו, השיב ואמר כי היה טרוד ב"מחשבות על החורבן"...

ובאחת השנים לאחר החבורה דיבר על החורבן וראו הנוכחים שזלגו עיניו דמעות. גם בתענית עשרה בטבת בכל השנים האחרונות ייחד את השיחה השבועית לענין חורבן בית המקדש, והרחיב בהדרכה למעשה כיצד לתקן החטאים הגורמים להמשך החורבן.

ונביא כאן כמה דברים שאמר במשך השנים על הרגשת צער החורבן ועובדות ממה שראו בזה אצל גדולי הדורות. 'בדורות הקודמים הרגישו את הצער על החורבן, וראיתי אדם גדול שבימי בין המצרים כשהיה מגיע בתפילה למילה 'ירושלים', היה אומר בקול בוכים, בהרגשת צער על החורבן. וידוע שהחזון איש היה פעם אחת בכותל המערבי, ותיארו איך שהיה נראה כשהגיע לשם, וכשחזר היה חולה שבועיים! עד כדי כך היה רושם הכאב והצער שזה עורר לו, שזה השפיע על בריאותו, ולקח אחר כך משך שבועיים עד שחזר לכוחותיו.

וכן ידוע שרבי יהושע לייב דיסקין היה גר בירושלים סמוך לכותל ומעולם לא הלך לכותל, ופעם שאלוהו למה אינו הולך, ולא היה יכול לדבר על זה, רק יצא למרפסת והראה עם היד לכיוון הכותל, שבינינו שאינו יכול לגשת, כי אם יגיע לשם הוא לא יחזיק מעמד!

אאמו"ר זצ"ל למד בסלבודקה אצל רבי ברוך בער, וסיפר כי הוא זוכר איך שרבי ברוך בער היה בוכה בתשעה באב, והוריד דמעות מצער על החורבן, כי הוא הרגיש שזה חסר לו! בעל מדרגה של אמונה מרגיש שזה כואב לו, ובוכה ממילא, לא בצורה 'מלאכותית', אלא ממילא, בדרך הטבע

ולכאורה על מה אנו צריכים לחזור בתשובה, הרי אבותינו חטאו ואינם (איכה ה, ז) ובמה אנו אשמים, ומדוע אנחנו סובלים, הרי כתוב (דברים כד) "לא יומתו אבות על בנים". אמנם הרמב"ם כבר ביאר זאת בדבריו וכתב "ויהיה זה זיכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותם הצרות", והיינו שגם אנחנו ממשיכים את החטאים של אבותינו! ולכן החורבן נמשך, כי אם כולם היו צדיקים ולא היו חטאים כבר היה נפסק החורבן, וכל מה שהחורבן נמשך זה מפני שעדיין יש שנאת חינום. וזהו שאמרו (ירושלמי יומא א), כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו, מפני שאם לא נבנה זה סימן שעדיין החטא קיים, שיש שנאת חינום, והמידות הרעות לא השתפרו, ואפילו אם יש קצת השתפרות, זה עדיין לא מספיק, וצריכים יותר תיקון המידות, ולכן החורבן נמשך. ומטעם זה נחשב שהדור הזה מחריב את בית המקדש ומונע את בנין הבית, ואנו אשמים בגלות. והרי הגלות אינו סתם עונש, ומן השמים לא נותנים סתם עונשים על העבר, אלא המטרה בזה להביא לידי תיקון, שיחזרו בתשובה, ועל ידי זה יזכו שוב לבית המקדש, וזהו הטעם של התעניות, כדי להתעורר ולהיזכר שיש לנו חטאים, ואז נחזור בתשובה.

שמידות רעות זה יותר קשה מכל העבירות

וצריכים להתחיל את החזרה בתשובה כבר משבעה עשר בתמוז, כי חזרה בתשובה אינה ביום אחד ולא ביומיים, ואין זה הולך כל כך מהר, מפני שצריכים שינוי הטבע ממידות רעות למידות טובות, וקשה מאד לשנות את הטבע, מי שיודע מה זה מידות רעות ומרגיש מה זה מידה רעה, יודע כמה קשה להשתנות ולעקור את המידה הרעה, כמה קשה לתקן את המידות, וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (ז), (ג) שמידות רעות זה יותר קשה מכל העבירות וקשה מאד לתקן את זה. ולכן צריכים לכל הפחות שלושה שבועות, בכל יום לחשוב על החורבן, מה הסיבה ומה היו החטאים, שכל אחד יחשוב לעצמו מה הוא צריך לתקן, וכיצד יתקן את החטאים שלו, ויש דרכים האין עושים תשובה, כי זה זמן של תשובה ויש בו חיוב של תשובה, ומי שלא חוזר בתשובה בימים אלו - אינו מקיים את החיוב שלו. וזהו שכתב המהרש"א ששלושה שבועות אלו הם כנגד שלושת השבועות שמראש השנה עד הושענא רבה, כי הם גם כן זמנים של תשובה, לחזור בתשובה על חטא החורבן, ובזה זוכים לכפרה.

אך דא עקא שאנו לא מרגישים את החורבן, ולא מרגישים שיש חורבן, ורק יודעים שהיה פעם חורבן, אבל לא מרגישים

עכשיו את החורבן, מה חסר לנו עכשיו? והדבר שיכול הכי להשפיע זה אם מתבוננים ומבינים את המצב שאנו בסכנה, שכל היהודים בעולם נמצאים בסכנה, וכל מה שאנו מחזיקים מעמד ונותנים לנו לחיות זה נס והשגחה מן השמים! כי כולם שונאים אותנו, וכמו שאמרו (ספרי בהעלותך) הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, ושונאים אותנו שנאה איומה. וידוע שבשעתו כשהיטלר ימ"ש עשה את ההשמדה, כל הגויים שמחו, ולא הראו את שמחתם בגלוי, אבל לא רצו לעזור ולהציל, למרות שבקלות היה אפשר להציל, וכבר היו באמצע המלחמה של אמריקה עם גרמניה שהיה אפשר להפציץ את הרכבות של אושוויץ שלא יוכלו להמשיך, וביקשו מהם לעשות זאת, אבל הם לא רצו! כי טוב להם כך, ובלבם הם שמחים ומרוצים, ורק שאינם מראים זאת כלפי חוץ. ואם כן כל מה שאנו חיים זה רק נס והשגחה מן השמים, ולפעמים נדמה שיש חשבונות של פוליטיקה שיש מדינות שעומדות לצידנו, אבל הכל זה נס! שלא כדרך הטבע! ואנו חיים ומתקיימים רק בנס.

לכן צריכים לדעת, שעכשיו מצד המצב שאנו נמצאים בו, מצד המצב הביטחוני שלנו, אנו צריכים מאד להתחזק! שלא יהיה רפיון בסוף הזמן, כי זה ממש כמו שעת סכנה, שיש מידת הדין רח"ל, וצריכים יותר חיזוק בתורה ובתפילה ובמעשים טובים, להתחזק בכל סדרי הישיבה, כי זה זמן של דין, כמו עשרת ימי תשובה, ואפילו יותר, מפני שזה הזמן שהיה בו החורבן, וחשוב מאד לדעת להתחזק מזה.

'היהודי הזה שיצא כעת חייב, הוא כאוב עד מאד. כשייצא מכאן, מי שיפגש איתו ראשון הרי יהיה מסכן, את כל הכעס והמרירות - יטיל על ראשו. ומי יהיה אותו 'קרבן' שיפגוש אותו ראשון?'

מחכמתו ואצילותו של מרן הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל

מאת: הרב א. חפץ

"תתחיל לעבוד על סבלנות כי סבלנות נובעת מענווה" - הייתה התשובה.

היה אברך שניגש ושאל:

מניין יש לרב את כח ואת הסבלנות לענות בסבר פנים יפות לכל אחד, וגם לאלו ששואלים וחוזרים ושואלים יותר מדי? תשובה: **צריך להתגבר לאט לאט. פעם אחר פעם. עד שמתרגלים!**

"הייתי עם ר' נסים בביתו, לבד, לצד הגבאי שלו המסור - סיפר ראב"ד בית דין 'מישרים' ליקווד שליט"א, היו אלו הימים שדנו בממשלת ישראל לגרש ולפנות את 'גוש קטיף' מיושביה. הגיע ונכנס לבית, אחד מתושבי הגוש, התיישב סמוך אליו בראש השולחן, כאשר אני יושב בצד השני של השולחן, עם הגבאי.

האיש החל בשיחה רגועה. אך אחרי כמה רגעים התחמם לבבו, על הרבנים שלא נחלצים למענם, הוא פרץ בצעקות נוראות, ודברי ביזוי מגונים. לא הייתי מסוגל להמשיך לשבת כך בלי להחזיק בו פיזית ולהרגיע אותו. אך הגבאי סימן לי, לתת לו להמשיך...

הלה המשיך עוד ועוד, עד שסיים את כל טענותיו וחירופיו. כשסיים, ר' נסים לא הגיב כלל, רק הסתכל עליו. הלה יצא לדרכו.

האיש הזה בצער, כי מגרשים אותו מהבית שלו

"כאשר יצא והסערה שקטה. שאלתי את רבינו בהשתוממות 'אני לא מבין, הוא יושב ומבזה ומחרף... והרב יושב לידו כאילו והוא משבח אותו. באותו חיוך, באותו מראה פנים, בלי שום רמז של דחיה, ומדוע הגבאי לא הניח לי לעצרו?' ר' נסים השיב במתק לשון ובקצרה כדרכו 'האיש הזה בצער, כי מגרשים אותו מהבית שלו'.

פעם נוספת ישבתי בעת דין תורה. בעיצומו של הדיון, קם אחד מבעלי הדין והתחיל לצעוק ולבזות את אב בית הדין, ושוב הרב ישב עם החיוך הרגיל שלו, כאילו לא קרה כלום (הביטוי "כאילו לא קרה כלום" קשה להאמין לו, למי שלא ראה, אבל ראיתי זאת בעיני כמה פעמים!) עד כדי

הבו לכם אנשים חכמים ונבנים (א)

'אפשר שלא היה משה יכול לדון את ישראל? אדם שהוציאם ממצרים וקרע להם את הים והוריד את המן והגיז את השליו לא היה יכול לדונם, אלא כך אמר להם ה' אלקיכם הרבה אתכם הגדיל והרים אתכם על דייניכם נטל את העונש מכם ונתנו על הדיינין וכן אמר שלמה (מלכים א) כי מי יוכל לשפוט את עמך הכבד הזה אפשר מי שכתוב בו (שם ד) ויחכם מכל האדם אומר מי יוכל לשפוט אלא כך אמר שלמה אין דייני אומה זו כדייני שאר האומות ע"א שאם דן והורג ומכה וחונק ומטה את דינו וגוזל אין בכך כלום אני אם חייבתי ממון שלא כדין נפשות אני נתבע שנאמר (משלי כ"ב) וקבע את קובעיהם נפש' (רש"י ט')

אברך צעיר ניגש בשאלה: "למדתי בפרק א' של מסכת אבות שני סוגי הנהגות:

א' 'הוי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות' והב' 'הוי מקבל כל אדם בשמחה'.

הרב הרי יודע כי יש נודניקים מכל מיני סוגים שמאד מכבידים ומטרידים, ואעפ"כ אפשר להתגבר, להתאמץ ולקבל אותם בסבר פנים יפות, אבל 'בשמחה' זה קשה. וכי יש לי לשמוח איתם?!"

ר' נסים השיב בפשטות: **ומי אומר שמבקשים ממך רק דברים קלים...**

הוי עובדה שאשה נכנסה ל'בית ההוראה' וצעקה על הרב במשך זמן, ועם מילות שיש בהם גנאי וביזיון. ר' נסים שמע ושתק.

שאלו המוצי"ם: מדוע הרב לא ענה לה, ומדוע לא הפסיק אותה?

תשובה: **"רב צריך להיות סבלן. תראו נא את דברי רש"י, על הפסוק "והאיש משה עניו מאד" (במדבר י"ב ג') - עניו וסבלן".** אברך שחיבר כמה ספרים במוסר, שאל כי רצונו לעבוד על מידותיו שלו עצמו. מאיזו מידה כדאי שהוא יתחיל?

נשק השתיקה

אומרים כי החזו"א אמר על עצמו: הקב"ה נותן לכל בעל חיים את כלי ההגנה שלו בפני אויבים, יש כאלו שהקב"ה נתן להם את 'נשק השתיקה'.

גם ר' נסים השתמש בנשק ההגנה הזה.

כמה פעמים הגיעו לר' נסים בעלי עניין שניסו לשכנע אותו להתערב בעניינים כאלו ואחרים הבהירו לו כמה זה חשוב, וכמה זה מוכרח. הוא ישב ולא הגיב כלל. לא 'כן' ולא 'לא'. כלום! כאבן דומם. אח"כ הוסיף את החיוך שלו. עד שהאיש ה'דוחק' בו, נשבר והתיימש.

פעם אחת הגשתי לפניו מכתב כרוז ציבורי, שחתמו עליו אנשים גדולים, בבקשה שיצטרף לחתימות. הוא לא רצה לומר מילה אחת, לגבי ה'גדולים' החתומים על המכתב, וגם לא רצה שיתפרש כאילו יש לו משהו נגד הכרוז, ולא רצה לחתום עליו, אז פשוט הסתכל על המכתב פעם, פעמיים, שלוש ושתק. עמדתי נבוך, ניסיתי להראות לו שוב ולשוחח איך ומתי חתמו ה'גדולים' הללו החתומים על המכתב, והוא שמע את הדברים בידידות וחייך, שוב שמע ושתק עד שהיה ברור כי לא מתכוון לחתום, וכי לא ידבר מילה נוספת. עזבנו את המקום. (מפי הרב ישראל קרביץ שליט"א).

כך גם הוציא עצמו, מכמה עניינים סבוכים וענייני מחלוקת שהיה סבור כי מיותר שגם הוא יכנס אליהם! פעמים שהשתיקה הייתה - 'נשק' של תוכחה. הרבה פעמים קרה ששתק 'שתיקת מוסר' והשתיקה הזאת כאבה מאד לכל אלה שהבינו אותה.

כך שלפעמים היה נראה כאילו הוא מביע תודה על 'מתנה' שמקבל. אחרי כמה ימים זכיתי לרגע נדיר שיכולתי לשאול: "אחרי הכל, דבר אחד אני עדיין לא מבין, כיצד שייך שבן אדם יעבור מצבים כאלו של גידופים - בלי שיהא לו שום שינוי? ואינני יודע אפילו מה יש לי ללמוד מכך? כי נראה לי, כי הרב לא מתאמץ להבליג על הפגיעה, אלא אינו מרגיש שעבר עליו משהו. והדבר אצלי, לפלא.

השיב לי רבינו בלבביות כדרכו: 'הדבר מאוד פשוט. צריך רק לחשוב על הזולת, ולחשוב על עצמך כאילו אתה במצבו, מה הוא עובר ומהיכן הוא מגיע, כאילו אתה בעצמך עובר זאת, ואז זה לא יפריע לך כלל!' ע"כ.

וה'מאד פשוט' הזה היה פעם אחר פעם, בבית, ובבית הדין. בכך לימד את סובביו את החובה - להבין את הזולת במקסימום, ולהתאזר בסבלנות לכל יהודי. לקבל את גיצי החוצפה בהבנה. בסבלנות. בסליחה.

מי שחוזה את עוצמת הרגעים הללו לא ישכח זאת לעולם. הייתה זו סבלנות והבלגה שאין בתבל כולו. ובגינה אפשר להבין עוד יותר את דברי הגמרא כי העולם כולו יכול לעמוד על העוצמה הזו "תולה ארץ על בלימה".

מי יהיה אותו 'קרבן' שיפגוש אותו ראשון?

דיין בית הדין, רבי יוסף רוט זצ"ל, סיפר לאחינו שליט"א. מעשה היה ביהודי שיצא חייב בדינו והחל לחרף ולגדף את ראש בית הדין, עד כדי כך שלחשתי באוזנו של רבי פיניע (רבי פנחס שריבר זצ"ל) "על כאלו דיבורים אפשר להחרים אותו או לנדותו" אי אפשר לשתוק, אבל ר' נסים אפילו לא נתן לנו רשות להוציא אותו מהחדר.

הוא המשיך לגדף עד שסיים והלך לדרכו. שאלתי אחר כך את ר' נסים: וכי זו הדרך, וכי כך ראוי להיות, שאדם מגדף אותך לעיני כולם, ואתה חושב שמותר לתת לו להמשיך בצעקות כאחד הריקים והחצופים?! אמר לנו ר' נסים תשובה נפלאה. היהודי הזה שיצא כעת חייב בדינו, הוא כאוב עד מאד, והנה, כשייצא מכאן, מי שייפגש איתו ראשון הרי יהיה מסכן (כי ישפוך עליו קיתון של רותחין ושופכין) את כל הכעס והמרירות - יטיל על ראשו. עכשיו תאמרו לי, מי יהיה אותו 'קרבן' שיפגוש אותו ראשון? מה נראה לכם?

זו תהא אשתו. אז ממילא, עדיף שישפוך הכל כאן עלי, ויבוא הביתה קצת יותר רגוע.

שהרי למדנו בגמרא בסוכה דף נ"ג שהקב"ה אומר - 'מחה שמי על המים כדי להשכין שלום בין איש לאשתו, קל וחומר לבשר ודם שכדאי לו לבזות את שמו וכבודו - למען שלום בית.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר הנפלא 'מילה בסלע')

הוא זכה - מכיון שהוא למד תורה לשמה ובענווה. הרי הוא המרא דשמעתתא של שבת. אין הרבה אנשים שזוכים גם ללמוד וגם ללמד בכאלה היקפים ענקיים בכל העולם כולו

הגאון רבי ברוך נויבירט שליט"א על אביו הגאון רבי יהושע נויבירט זצ"ל בעל 'שמירת שבת כהלכתה'

הָבּוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים (א)

כשאנו קוראים בפרשת השבוע את דברי משה רבינו 'הָבּוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים'. זה הזמן לכתוב גם על אנשים מבני דורינו שהיו חכמים צדיקים ונבונים, לזכות לעשות דברים שנכנסו להיסטוריה היהודית לדורותיה. חכם צדיק ונבון כזה היה הגאון רבי יהושע ישעיה נויבירט זצ"ל שזכה להוציא את ספרו 'שמירת שבת כהלכתה' ונהפך לאחד מהספרים הנפוצים ביותר בעם היהודי. הגיע לידינו תמליל שיחה מדברים לזכרו שאמר בנו ראש ישיבת 'נתיבות אביעזר' - 'וולפסון' שיבדלחט"א הגאון רבי ברוך נויבירט, לפני בני הישיבה ביום היארצייט, הדברים מחכימים ואנו מביאים זאת כאן (בשינויים קלים).

הייתה מריבה עם האנגלים

מורינו רה"י אבי מורי זצ"ל, הגיע לארץ באוניית מעפילים בג' תמוז (יום היארצייט שלו), במשך שבועיים הייתה מריבה עם האנגלים, ובסופו של דבר בג' תמוז הוא הגיע לארץ, ובדיוק לפני שלושת אלפים ושלוש מאות שנה בג' תמוז העמיד יהושע חמה לישראל - כך כתוב בפרקי דר"א - והגמ' מסבירה שהמלחמה היתה ביום שישי ולא היו גומרים את המלחמה עד שבת, אז הוא העמיד את החמה כדי להציל את ישראל מחילול שבת. באמת כמה התאריך הזה מתאים. המשנה אומרת 'כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה', ה'חיי אדם' כבר שואל בהקדמה, שראינו הרבה אנשים שלמדו לשמה ולא ראינו שזכו לכל הרשימה שיש שם? אומר ה'חיי אדם' לא מספיק ללמוד, צריך ג"כ ללמוד בענווה. הזכות הגדולה שהוא זכה - שהוא למד תורה לשמה ובענווה, הרי הוא המרא דשמעתתא של שבת, אין הרבה אנשים שזוכים גם ללמוד וגם ללמד בכאלה היקפים ענקיים - בכל העולם כולו. אבל לא סתם, כתוב בסוף המשנה הדבר האחרון 'זוכה לדברים הרבה', אחד המפרשים שם מביא מה פ"י לדברים הרבה, שהוא זוכה שתורתו נהיית יסוד בעצם התורה כולה, לא רק שלומדים את תורתו, אלא שהוא מעמיד יסודות שעומדים וקיימים לעד!

אני זוכר, שאחרי השבעה הלכנו למרן הרב שטיינמן זצוק"ל, והשאלה הראשונה שמרן שאל, האם זה נכון שתרגמו את ה'שמירת שבת' לשתיים עשרה שפות? אז אמרתי לו שלאנגלית תרגמו ולצרפתית תרגמו. אבי זצ"ל שילם למתרגם שיתרגם לספרדית ולגרמנית, הוא עבר על זה ולא מצא חן בעיניו, אז הוא שילם למתרגם ושם את הספר בגניזה, אבל אולי יש פשט אחר בשתיים עשרה שפות. כשהרב עדס שליט"א - השם ישלח לו רפואה שלימה - הגיע לנחם, הוא סיפר שהוא אמר שיעור כללי על דיני מוקצה מחמת חסרון כיס בישיבה שבוע אחד, ושבוע אחרי זה הוא המשיך את אותו שיעור כללי, אחרי כמה זמן הוא פתח את ה'שמירת שבת' וראה שכל מה שהוא אמר בפעמיים זה בהערה של שמונה שורות שם.

והגיע לשם אברך וסיפר שלפני כמה שנים שהבת שלו הייתה בת אחת עשרה, ובשבת בלילה מאוחר נכבה הגז והיא חשבה להעיר אותו, אבל היא החליטה שכיון שכל שבת הם לומדים על השולחן 'שמירת שבת' והיא זכרה שכתוב משהו, היא פתחה את הש"ש וקראה שם שורה אחרי שורה ועשתה בדיוק כמו שצריך עם חמשת תנאי חזרה, ובכך היא העבירה את הסיר לשכנים. אמרתי לרב שטיינמן אולי זה הכוונה שתיים עשרה שפות, גם לראש ישיבה, גם לת"ח גם לבעה"ב גם לאיש גם לאשה גם לילד גם לנער. הוא אמר - אמת!

איך שולחן שבת צריך להיראות

כשאדם זוכה שהספר שלו מתקבל בכ"כ הרבה מקומות זה אומר דרשני, אבל לא רק זה, הוא זכה בכל בנות ישראל שלמדו בירושלים, בכולם הוא החדיר בהם את יסודות השבת, לא רק לימד הלכות שבת, אלא החדיר בהם איך שולחן שבת צריך להיראות, איך שומרים שבת, את כל הל"ט מלאכות אחד לאחד! ללמוד וללמד לשמור ולעשות בצורה שזה לא נגמר, זה עוד ממשיך הלאה והלאה! אז כמו שאומר ה'חיי אדם' שהתורה מגיעה עם ענווה, באמת כשהיו שואלים אותו אף פעם הוא לא חשב שהוא

עשה יותר ממה שהוא צריך לעשות, מרן רבי שלמה זלמן אויערבך ומרן הגרי"ש אלישיב אמרו לו לפתוח ישיבה אז הוא פתח ישיבה, אחרי כמה זמן היה אפשרות לעוד ישיבה אז הוא פתח, לאחר מכן מעל גיל שמונים כשלא היה חסר לו שום דבר, הוא הבין שיש צורך בישיבה כמו הישיבה פה (וולפסון), וכולם רואים את הנס הגדול של הישיבה הזאת! עכשיו הייתי בחתונה, ניגש אלי משהו, אמר לי אני אספר לך סיפור. פעם באתי אליו לפני ארבעים שנה והראיתי לו איזה תמונה, אמרתי לו יש פה בתמונה את ר' שלמה זלמן, אז הוא אמר לי ומי זה פה ליד ר' שלמה זלמן? אמרתי לו זה הרב! הוא אף פעם לא החשיב את עצמו, לא הסתכל במראה. ואף אחד לא ידע מזה, אף אחד לא ידע מה מונח בענווה שלו.

כי הוא רוצה לעשות את רצון השם,

אז הדבר הראשון שאפשר ללמוד זה לעשות מה שצריכים לעשות, לא בשביל שיהיה רב, אלא לראות מה הקב"ה רוצה ממני, בכל מקום מה הקב"ה רוצה. אז אם אדם מעל גיל שמונים שיש לו כבר שתי ישיבות ויש לו ספרים שמתבדרי שמעתייה בכל מקום בעולם כולו ממש, אבל עכשיו צריך לפתוח עוד ישיבה, אז פותחים עוד ישיבה, עם כל הקשיים הגופניים והכלכליים אבל צריך לעשות רצון הבורא! יבוא הבחור ויגיד נו, בשביל זה צריך להיות עניו גדול, מה זה קשור אלי? אבל צריך לדעת, היסוד והבסיס של הש"ש - כמו שהוא מבאר בהקדמה - זה שייך לכל בחור, הוא היה בגיל שלכם אחרי השואה, עם כל הניסים הגדולים שהיו שם, אז הוא בא באוניית מעפילים כמו שהזכרנו, והוא הגיע לנמל במרסיי ושם הציונים שרודפים את התורה מאז ועד היום כל פעם בצורה אחרת אמרו לו שחייבים לנסוע בשבת, שזה פיקוח נפש. הוא הגיע לאוניה, וזה איסור דרבנן לעלות לאוניה, וכאב לו שהוא צריך לחלל שבת, לפי מה שאמרו לו זה מה שצריך בדרך לא"י, אבל הוא קיבל ע"ע קבלה, כיון שהוא פגם בשבת במשהו - באיסור דרבנן, אולי פיקוח נפש - אז הוא קיבל שהוא יעשה משהו למען השבת. אז כשהוא הגיע לא"י כמובן הוא ישב ולמד בהתמדה גדולה, ולאחר שנולד הבן הראשון אז הוא ראה שיש ב"כ הרבה שאלות, האם מותר לשטוף את התינוק או שאסור, פעם לא היו חיתולים חד פעמים, וכו' וכו', אז הוא הבין שזה דבר שחסר.

הוא יוכל להגיע לדברים שאין לשער ואין לתאר

כשבחור מקבל קבלה על דבר שקורה והוא לוקח את הקבלה עד הסוף, הוא יוכל להגיע לדברים שאין לשער ואין לתאר.

ההפצה של השבת לכל העולם כולו מחמת קבלה של בחור צעיר, בחור בגילנו שמקבל קבלה ועומד מאחורי הקבלה שלו, כי הוא רוצה לעשות את רצון השם, לתקן איזה דבר שהוא חשב שהוא עבר! בזה יכולים ללמוד מקצת דרכיו, ודרכיו היו גדולים מאד, גם בתורה כמו שידוע, גם בעבודה - עבודת התפילה. עד שהוא אושפז בימים האחרונים הוא לא פספס תפילה בישיבה ממש בכל יום, היה מתפלל בישיבת 'קול תורה', באו אליו בחורים מהישיבה ואמרו לו מה נגרע חלקינו - גם אנחנו רוצים, אז הוא הסכים שביום רביעי הוא יבוא לישיבה.

לקח לו עשרים דקות, אבל הוא לא ויתר

מי שזוכר את הדרך מביתו לישיבה - אולי שלוש ארבע דקות - לקח לו עשרים דקות, אבל הוא לא ויתר, ואחרי זה הוא היה אומר קדיש דרבנן. שאלתי אותו למה בקדיש הוא לא מתיישר לגמרי למזרח, והוא אמר לי שאין לו כוח, אז שאלתי אותו אבל מהבית לכאן יש כוח? אז הוא אמר זה צריך וזה לא צריך, כתוב שמספיק לצדד. ההלכה היתה נר לרגליו לגמרי! זה עבודת התפילה, ומעל זה עבודת החסד. הוא היה חסד לכלל בגמ"ח הגדול שהיה, וחסד לפרט לכל אחד ואחד.

אנחנו רואים שני דברים, האחד שהאדם צריך לחפש איך לעשות את רצון הבורא, מה הקב"ה מבקש ממני, לא לחפש דברים גדולים או קטנים, לחפש מה הקב"ה רוצה! והשני לדעת שלכל בחור צעיר יש את הכוח כשהוא מקבל קבלה לעשות את הקבלה הזאת ברצינות, ולהמשיך אותה ולעלות איתה! אם נדע את היסודות האלה והיה זה לעילוי נשמתו. יהי רצון שזכותו תמשיך להגן עלינו, ונזכה באמת ללמוד על מנת לשמור ולעשות ולקיים!

כשהגענו לארץ ישראל ממרוקו, הפלגנו באוניה. מי שלא רגיל לנסוע באוניה, סובל קשות מטלטולי הים. היינו ילדים כאשר הפלגנו, וסבלנו סבל רב. הקאות, בחילות...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על דרכי התוכחה

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל (א, א)

תשובה, בהקדם

משל נפלא:

בעבר, כל הנסיעות ממקום למקום נעשו בעגלות רתומות לסוסים. היה פעם עגלון ששתה לשוכרה מזהרים, ובאמצע הלילה קם

והחליט לנסוע לעיר הסמוכה. היה זה באמצע החורף, שלג כבד כיסה את הדרכים והראות הייתה לקויה. השיכור התחיל לנסוע בלי לדעת לאן, בכיוון ההפוך, ונכנס לתוך היערות. למחרת בבוקר קמו אנשים, ראו על הדרך סימנים של גלגלי עגלה והתחילו ללכת אחריה, במחשבה שזו הדרך הנכונה להגיע אל העיר. ולא ידעו שסימנים אלו נעשו על ידי עגלון שיכור, שהטעה את כולם. נכנסו בעובי היער, ולא הבינו מה קורה.

בשלב מסוים איבדו את עקבות העגלה, תעו בדרכם ולא ידעו איך לצאת מהיער העבות. אז פרצו בבכי: מה יהיה איתנו, תעינו ביער, איבדנו את הדרך, בנינו ובנותינו אבדו לנו... זה, בעצם מה שאירע לעם ישראל: קמו כמה "שיכורים" והתחילו ללכת בדרך ההפוכה מדרך התורה הקדושה. הם ביקשו לעשות 'רפורמות' בתורה וביהדות, ואנשים מסכנים קמו משנתם, וכשהם חצי ישנים הלכו אחריהם שולל. ומה קרה? איבדו את הדרך, "אך שקר נחלו אבותינו, הבל ואין בם מועיל" (ירמיה טז).

עתה, בדורנו, ברוך ה' עם ישראל מתחיל להתעורר. עשרות אלפי יהודים שואלים את עצמם: היכן אנחנו? היכן ילדינו, מה יהיה איתנו? והם מתחילים לחזור לדרך המלך, דרך האמת שדרכו בה אבותינו הקדושים, דרך של התורה הקדושה, השבת, התפילין והחגים היקרים. (מתוך הספר 'משכני')

מדוע המתין משה רבינו עם דברי תוכחתו עד שהגיעו לעבר הירדן, סמוך לכניסתם לארץ, ולא הוכיחם קודם לכן? ביאר ה"אור החיים" הקדוש: "נתעכב מלהוכיחם עד שהיו בעבר הירדן, שראו שהגיעו למחוז חפצם, שאז יקבלו מוסרו ולא מקודם, שהיו מרוחקי התקווה, ונפשם קצרה, ולא יטו אוזנם להשכיל בתוכחותיו".

לא כל זמן ראוי להשמיע דברי תוכחה. אדם הנמלט מפני אויביו, למשל, אין ראשו ולבו פנויים לקבל דברי תוכחה. לא ניתן גם להוכיח אדם מדוכא בייסורים. בוודאי שלא הייתה אפשרות להוכיח את בני ישראל, כל עוד הם הטלטלו.

השתטחנו על האדמה והתחלנו לבכות

כשהגענו לארץ ישראל ממרוקו, הפלגנו באוניה. מי שלא רגיל לנסוע באוניה, סובל קשות מטלטולי הים. היינו ילדים כאשר הפלגנו, וסבלנו סבל רב. הקאות, בחילות, הייתה תחושה שאנחנו הולכים, חלילה, למות. היו אלו ייסורים קשים ביותר. כיום האוניות השתכללו, ומי שמפליג בים חש כמו בבית, אבל בשעתו, כאשר היינו ילדים, היו אלו טלטולים קשים ביותר. האם יעלה על הדעת שבמצב כזה, מישהו יבוא וישמיע לנו דברי תוכחה, ונוכל להקשיב לדבריו? והנה פתאום נגלו לעינינו האורות של העיר חיפה. לא ניתן לתאר את השמחה שהייתה באוניה, כאשר ראינו את האורות הללו. הייתה זו הרגשה שאין כמותה בעולם. כשירדנו מן האוניה בנמל חיפה, השתטחנו על האדמה והתחלנו לבכות. לכן, כל עוד היטלטלו כלל ישראל במדבר, לא היה זה הזמן להוכיחם. רק כאשר עמדו בסמוך לארץ ישראל, מתקרבים אל המנוחה ואל הנחלה - אז הגיע הזמן להוכיחם.

בדור האחרון נשאלה שאלה נוראה: כיצד יתכן שמאות אלפי יהודים טעו בדרך, ניתקו את עצמם מהיהדות, עזבו את התורה, את השבת, את התפילין ואת התפילות!

ה'חפץ חיים' זצ"ל (שיחות החפץ חיים ח"ג) ענה על כך

הוא הפסיק את השיעור בפתאומיות, והתיישב על כיסאו כשהוא חיוור כסיד. הם הושלך בכיתה. הילדים השתתקו באחת.

סיפור חינוכי מיוחד במינו ממרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל

מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל אומר, שמדברי התוכחה ברמזים של משה רבינו לכלל ישראל, יש ללמוד כמה גדול עניין כבוד הבריות וחובת הזהירות המוטלת על המוכיח שיהיה ירא וחרד עד מאד לכבודו של מקבל התוכחה.

ואין הדברים אמורים רק בכבודו של הכלל כולו, אלא אף בכבודו של היחיד, ואף שהוא פחות שבפחותים, שכן מצינו בגמ' (גיטין נז): "תניא אמר רבי אלעזר: בא וראה כמה גדולה כוחה של בושה, שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו". והנה בושה זו לא היתה אלא בושה של אדם יחיד, ואדם שהוכיח סופו על תחילתו שהוא 'מוסר' ורשע שאין כדוגמתו, אשר משום בושתו נעשה רודף על כלל ישראל ומסרם למלך רומי, ואפילו בושתו של אדם מושחת כזה בוקעת רקיעים, והיא שהחריבה את בית המקדש ושרפה את ההיכל! בא וראה כמה גדולה כוחה של בושה. מבהיל הרעיון! (מוסרי שערי חיים)

המלמד הסביר את הדברים בטוב טעם

בדבריהם ובהנהגותיהם של דורות קודמים גנוז ניחוח יהודי שורשי, המזמין אותנו לקרוא שוב ושוב, להעמיק ולהבין כיצד ניתן לפעול ולהשפיע לטובה.

בספרו של הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן, "המאור הגדול", המגולל את תולדותיו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, מובא סיפור חינוכי מיוחד במינו:

על שיטת החינוך ב"חידר" בתקופת ילדותו, ועל דרכי הענישה שהיו נהוגות בו, סיפר פעם מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל להרב אברהם אהרן פראג, מחשובי המחנכים בירושלים.

שולחנות התלמידים ב"חידר" היו מסודרים בצורת האות ח', והמלמד היה יושב מולם בשולחן נפרד. באחד הימים הבחין המלמד, כי שני ילדים היושבים בפנית הח' המרוחקת ממנו אינם מרוכזים בשיעור. היה זה בדיוק ביום בו למדו שאר ילדי הכיתה בחשק רב ובהתלהבות גדולה. המלמד הסביר את הדברים בטוב טעם, הילדים השתתפו היטב בשיעור, הקשו קושיות ענייניות

והמלמד השיב להם. הכל חשו בעונג רוחני של ממש, מלבד שני הילדים הללו, שהיו מנותקים לגמרי מהנעשה בכיתה, כאילו אין הדברים נוגעים להם כלל.

כשעקב המלמד אחר מעשיהם, שם לב כי הם משחקים ברגליהם משחק דמקה דמיוני על המרצפות הסמוכות לשולחנם. הוא הפסיק את השיעור בפתאומיות, והתיישב על כיסאו כשהוא חיוור כסיד. הם הושלך בכיתה. הילדים השתתקו באחת, ועקבו בחרדה ובסקרנות אחר מעשיו של המלמד ותגובתו.

המלמד נותר לשבת על כיסאו דקות ספורות. לאחר מכן יצא מהכיתה למשך חמש דקות, וכשנכנס חזרה, המשיך את השיעור מהמקום שהפסיק בו, כאילו לא אירע דבר.

התנהגותו זו של המלמד הפתיעה את כולם.

התנהגותו זו של המלמד הפתיעה את כולם. היא עוררה סקרנות יתרה בקרב כל תלמידי הכיתה, וגרמה פחד רב בלב שני התלמידים הסוררים, שלא ידעו למה עליהם לצפות...

בגמר השיעור ביקש המלמד מכל הילדים לצאת מהכיתה, ולשני הילדים הללו הורה להישאר עימו. כשנותרו לבדם יראים ומפוחדים, רמז להם המלמד להתקרב אליו. הוא הביט בעיניהם ואמר להם: "לכתחילה שקלתי להענישכם בעונש חמור מאוד, למען ישמעו וייראו. אולם חששתי שמא מחמת כעסי אחמיר עימכם יותר על המידה, לכן המתנתי עד כה".

הילדים החלו להתייפח בבכי.

"עתה, אמרו נא לי אתם בעצמכם - מה העונש המגיע לכם על מעשיכם?" סיים המלמד את דבריו. הילדים החלו להתייפח בבכי. "תן לנו סטירה" - ביקשו.

המלמד עשה עצמו כמי שמתכוון למעשה חשוב. הוא החל להגיד בדבקות: "הנני מוכן ומזומן לקיים" וכו'. לאחר מכן סטר קלות על לחיים, סטירה שהייתה דומה יותר לליטוף... אך סטירה-ליטוף זו, נשארה חקוקה בלחיים של ילדים אלו לאורך זמן רב... כשסיים מרן את סיפורו זה, פנה לאיש שיחו: "רבי אברהם אהרן, הלוא איש חינוך אתה, אנא פרסם סיפור זה, למען ידעו מחנכי הדור החדש דרך חינוך יהודית אמיתית מהו!".

במחיצתו של ה'חזון איש' יכולנו למשש בידיים את התביעה שבקעה מכל ההנהגה ואורח-החיים שלו ”זייט גוטע מענטשין”... [”היו אנשים טובים”]

בדרכי התורה ועבודת ד' של הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל

הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנְבִנִים (א)

לחזק ולעודד שבורי-לב ונדכאי-רוח והרעיף עליהם טל של תחיה; השריש בקרבם את הביטחון והאמונה בישועת ה'. גם ידע לעמוד לימינם בעצה ותושיה, באומר וגם במעש! רבי משה היה בעל מנוחת-נפש. שלט בעצמו והיה מחשב את דרכיו. ילדיו מעידים, שככל שבגרו והבינו בעצמם את מצבי החיים וקצב השינויים המתחייב מהם, ידעו לזהות יותר ויותר את התכונות הללו אצל אביהם. כמעט כל מהלך או תגובה שלו היו פרי של מחשבה. ולא רק בחינוך, שהיה ה'מקצוע' שלו, אלא כלל הליכותיו ואף דיבורו היו מחושבים מאד. בפנקס מתקופת היותו בחור או אברך נמצא שכתב לעצמו 'קבלה': "להתרגל לחנך את עצמי להיות רגוע, עם מנוחת הנפש".

סיפר תלמיד שלו, רבי אריה פרייזלר: "בעודי הולך איתו לאוטובוס, הגיע זה לפתע. התחלתי לרוץ, אך הוא אמר לי: 'חבל להפסיד את שלוות הנפש בגלל אוטובוס', והמשיך לצעוד בנחת".

'חבל להפסיד את שלוות הנפש בגלל אוטובוס'

היה רגיש ביותר לצער הזולת ועורר את כוחות נפשו ללחוש אותו בתוך הלב ולהשתתף בסבלו. טוהר ליבו ומצפונו הביאו אותו לעיתים מזמנות להזיל דמעה ולהיאנח על צרות הכלל וצרות הפרט.

לאחד הנכדים רבי יעקב ב"ר דוב טורק שליט"א שהציע לו פעם עזרה בענין אישי כלשהו, אמר: "אני רואה שיש לך רגישות לשני. דע לך, כי מי שיש לו רגישות לאחר - החיים שלו מאושרים".

אברך צעיר שח לרבי משה באמצע הרחוב אודות צרה שהיתה לו בבית. רבי משה נבהל מאד והתחיל לומר "אוי אוי" ונאנח מעומק הלב. ומיד, בעומדו כך ברחוב, אמר לאותו אברך: "בוא ונקרא יחד פרקי תהלים", והחל לקרוא עמו בכוונה. האברך הזה אמר שאיש לא השתתף אתו בצערו כמו רבי משה!

מתוך כלל הליכותיו של רבי משה טורק עם הבריות השתקפו מידות נעלות. קנייניו בתורה וביראת-שמים צירפו אותו מכל סיג כזהב נקי, ומהווייתו זהרו אלומות-אור של טוב-לב שופע, חן וחסד. הבאים עימו במגע, ולו קל ואקראי, נשבו בקסמו האישי, האצילי, שנגה עליהם מאורו הפנימי. הוא היה רגיל להתבטא, כי הדבר העיקרי שזכה לראות ולספוג באותן שנים קסומות בצילו של ה'חזון איש', היו המידות הטובות. הוא אמר זאת במתיקות כך: "את החומרות של ה'חזון-איש' - שאסור להשתמש בחשמל בשבת, שצריך לעשר כל דבר ועוד כהנה וכהנה - כולם יודעים. אך מה היה ה'מוטו', העוגן המרכזי בבית שלו, את זאת לא כולם יודעים. במחיצתו של ה'חזון איש' יכולנו לחוש באוויר ולמשש בידיים את התביעה שבקעה מכל ההנהגה ואורח-החיים שלו - "זייט גוטע מענטשין"... [”היו אנשים טובים”]. את התביעה הנעימה והעדינה הזאת הרגשנו כל העת סביבו"... וכזה היה רבי משה. כל-כולו שופע טוב-לב, ורצון כן ובלתי-מעושה להיטיב עם הזולת.

המשגיח דישיבת מיר, רבי בנימין פינקל שליט"א, אמר: "אם חפץ אני להגדיר את רבי משה במילים ספורות, אומר עליו שהיה צדיק מתוק. כל הגדלות, הצדקות, הגאונות והקדושה שלו היו עטופים במתיקות עצומה. תמיד היה לו אור על הפנים. חינך על טהרת-הקודש בתקיפות וללא ויתור - אבל עם מתיקות. את כל עבודת ד' הוא עשה במתיקות. הכל היה בצורה טובה ונחמדה. הוא זכה להעמיד רבבות של תלמידים שהחדיר בהם גישמאק ומתיקות - לאהבת ה', ליראת ה', לאמונה, לתורה ולמצוות. כל החיים שלו היו חטיבה אחת של מתיקות".

מטבעו היה מחונן ביכולת מיוחדת להשרות אוירה נעימה של שמחה וקורת-רוח. תמיד היתה לו את המילה הטובה והנכונה ואת המחמאה כלפי כל אדם ובכל מצב. ידע להפיח באיש-שיחו רגשות של עונג ונעימות מיוחדת במינה. השכיל

כל ימיו של רבי משה טורק זצ"ל, היו חטיבה אחת של לימוד תורה ושל השתוקקות לאותו לימוד. גם כשעסק במלאכת החינוך לא הרפה מלימוד התורה בעיון ובשקידה וניצל את השעות הפנויות ללימוד התורה.

ככלל, לא היה אצלו מושג של בטלה. הילדים בבית לא ראו אותו אף פעם קורא עיתון או יושב בטל. רובא-דרובא של הזמנים שלא עסק בחינוך או בצדקה וחסד, נוצלו ללימוד התורה.

בשנים שרבי משה שימש רק בשעות הבוקר כמחנך בכיתה ח' היתה לו קביעות לימוד בנסיעה באוטובוס בחזור לבני-ברק עם ידידו הטוב הרה"ג רבי ישראל זלושינסקי זצ"ל, ששימש אף הוא כמחנך ב"סודי התורה". אחר-כך היו פונים כל אחד לביתו ואחר הצהרים לומדים שוב בחברותא בכולל 'חזון איש', שם למדו במסגרת יום שלם לפני שנעשו מורים. [אגב, אותו רבי ישראל זלושינסקי היה תלמיד-חכם מופלג, ולמד במשך שבע שנים בחברותא עם מרן ה'סטייפלער' זצ"ל מידי יום ביומו. הוא בענוותנותו גרס שה'סטייפלער' בחר דווקא בו לחברותא מחמת שהיה בעל קול גבוה והיתה מכך תועלת ל'סטייפלער' שהיה כבד שמיעה].

בחודש אדר תשס"ה, השמיע רבי משה בפני צעירי צאן קדשים באחד מתלמודי-התורה בבני ברק דברים נרגשים על זכותו לסיים את הש"ס לאחר עוד שבע שנים של לימוד. תיאר בפניהם את שמחת-חייו. שמחה שאין כמותה, שאין דבר השווה לה. והעיד על עצמו שלא הפסיד אף שיעור, כולל בלילות 'כל נדרי', למעט השיעור בליל יום-הכיפורים של אותה שנה, שלא עמדו לו כוחותיו לרדת מהישיבה.

כל ימי חייתי מתי יגיע יום זה

פעם הוא גילה לאחד הבנים, כי במשך שנים בכל שבוע כשהוא לומד את פרשת השבוע עם פירוש רש"י הוא מוסיף ללמוד מפרש אחר לפי סדר מסויים; שנה אחת עם פירוש הרמב"ן, שנה שניה עם פירוש ה'אור החיים' הקדוש. שנה שלישית עם פירוש המלבי"ם. שנה רביעית עם פירוש הנצי"ב. כך הוא יוצק חיות ורעננות מיוחדת ללימוד הפרשה.

הוא לא רצה ללכת לישון בליל שבת לפני חצות, ולאחר שחזר מהשיעור, ובשנים המאוחרות יותר מלימוד ו'שבת אחים' בבית-הכנסת קרעטשניף הסמוך לביתו, היה קורא 'שיר השירים' בערבות ובנעימות מיוחדת.

בשבת בבוקר היה רבי משה משכים-קום ללימוד התורה.

ישב במטבח, שהיה החדר הפנוי היחיד, ולמד בשקידה גדולה לאור מנורת נפט. החברותא שלו היה יהודי יקר בשם רבי בנימין זאב שוורץ זצ"ל, יהודי צדיק שהתפרנס מסוכנות ביטוח. יחד היו לומדים בחיות ובשמחה. בני הבית היו מתעוררים לקול ניגון לימודם הערב. רבי משה היה אומר, כי שעות הלימוד הללו בשבת לפנות בוקר הם תענוג צרוף שהוא ממתין לו כל השבוע... רגיל היה לצטט את האמרה המפורסמת בשם מרן ה'חזון איש' זצ"ל, שאם גוי היה יודע את התענוג הזה של לימוד בשבת לפנות בוקר היה מתגייר... בשנת תשמ"ח, בהגיעו לגיל שבעים, יצא לגמלאות וחזר ללמוד כאברך צעיר, במרץ ובשקידה. בתחילה פנה אליו הגאון רבי אברהם כהנמן זצ"ל, נשיא ישיבת פוניבז', באמצעות שלוחו, שיבוא לשמש כמנהל הסמינר באשדוד. היה זה בתקופה שלרבי משה נותרו חובות מנישואי הילדים. עלה אל מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל לשאול אם רשאי הוא לא לקחת את העבודה - למרות העזובה הרבה הקיימת בתחום החינוך. הוא טען שכל החיים חיכה לעת הזו שיוכל לחזור אל הגמרא האהובה עליו. אם לא עכשיו, אימתי. הרב שך נתן לו רשות לפטור את עצמו.

מאז ישב ולמד בבקרים בשטיבל של חסידי גור ברחוב 'אור החיים'. היו לו שתיים או שלוש חברותות וכל סדר יומו נבנה לפי אותן קביעות. אחר הצהרים המשיך ללמוד עם הרה"ג רבי ישראל זלושינסקי זצ"ל עד יומו האחרון של רבי ישראל. למקורבו רבי אריה פרייזלר אמר פעם ברגע של גילוי לב: "כל ימי חייתי מתי יגיע יום זה לידי שאוכל לחזור ללמוד. זה היה כמו קפיץ שהשתחרר. כאשר הגיעה העת, נמשכתי לזה".

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')

האם מותר לספר על אדם שהוא 'צו"ל'?

האם מותר לומר על חנות שהם 'גנבים'?

יצא לאור קובץ 'מקבץ גליונות' של 'בין אדם לחבירו' למעשה'

הכמות פי 10. כיום הגליון יוצא מידי חודש ב-5,000 עותקים ומחולק בבתי הכנסת והישיבות הקדושות ברחבי הארץ. בכל חודש מובאת בגליון מצוה אחת מהמצוות או האיסורים שבין אדם לחבירו, ומבוארים פרטי וגדרי המצוה, מהגמ' והפוסקים עד ההלכה למעשה, עם דברי חיזוק לקיום המצוה ודוגמאות רבות למעשה, והכל בצורה ברורה ומתומצתת.

אולי פעם בכמה ימים

אנשים שואלים מאיפה הגיע הרעיון לדבר הזה? התשובה היא שמי שמתבונן מבין שזו בכלל לא שאלה... כי אם נשאל כל יהודי כשר, האם נראה לך שאתה נכשל באיסור מחלוקת, או איסור 'לא תקום', או איסור שנאת חנם, או איסור קללה, או איסור 'לא תנו איש את עמיתו', או איסור הכאה, או ביטול מצות 'ואהבת לרעך כמוך', או ביטול מצות 'והלכת בדרכיו', ועוד מצוות שבין אדם לחבירו, מסתמא הוא יאמר תיכף שלא נראה לו שנכשל בזה, ואולי איזה פעמים בודדות. ואם נשאל אותו אם נכשל באיסור 'לשון הרע', בזה אולי יהיה יותר אנשים שיודו שהם נכשלים לעיתים יותר קרובות... אולי פעם בכמה ימים.

אבל כל זה נובע בגלל שאנשים אינם לומדים הלכות אלו, ולכן אינם יודעים כלל שנכשלו.

אנשים מבינים שלא יכולים לפסוק לעצמם בהלכות בשר וחלב וכד' בלי ללמוד את ההלכות, אבל משום מה אנשים חושבים שיכולים לפסוק לעצמם בהלכות בין אדם לחבירו, שזה מסתמא לא נקרא 'מחלוקת' או 'שנאת חנם' או 'לא תקום' וכד'. גם אנשים יראים ושלמים שנוהרים ומקפידים שלא להכשל אפילו באיסורים דרבנן, אפשר לתפוס אותם שנכשלים בלאוין גמורים דאורייתא בעניני בין אדם לחבירו.

וזה נובע מזה שלא לומדים הלכות אלו.

לכן הורגש הצורך הגדול להוציא גליון חודשי בו מובא תמצית ההלכות עם המקורות, מהראשונים והפוסקים עם דוגמאות למעשה. עמל רב מושקע שיהיו הדברים ערוכים בטוב טעם ובלשון קלה ונוחה לקריאה, כדי שיהיה אפשר לקרוא את הדברים ולצאת עם הדברים ביד...

האם מותר לספר על אדם שהוא 'צו"ל'?

האם מותר לומר לחברו שחנות זו היא יקרה, או לומר על חנות שהם 'גנבים'?

אז קודם כל התשובות:

לספר על אדם שהוא 'צו"ל' זה בודאי שבח ומעלה, אולם אם המספר אומר את זה בזלזול וכוונתו היא כדי לגנות, או אם יודע שהשומע מגנה את זה, אסור לומר כן.

שחנות זו היא יקרה

אם אחד רואה אדם שרוצה להיכנס לחנות לקנות חפץ וכד', באופן שהמוכר נוהג כדין ומוכר במחיר שמותר לו למכור על פי ההלכה [וכמו שמצוי בזמננו שאין מחיר קבוע לחפצים], אסור לומר לו שחנות זו היא יקרה, כי זה יכול לגרום נזק למוכר שהוא לא יקנה אצלו. [ואף שכוונת המספר היא כדי לעזור לחבירו שלא ישלם ביוקר. כיון שגם למוכר מותר להרויח, מה העדיפות לעזור לחבירו, מאשר לעזור למוכר]. וכל זה באופן שחבירו עומד להיכנס לחנות לקנות. אבל כשאנו עומד לקנות שם, לכא' אין איסור לספר איפה יש חנות זולה. רק צריך להיזהר שלא ישמע גנאי על המוכר בזה שהוא מוכר ביוקר. (ויש בדין זה הרחבת דברים וכן פרטים נוספים).

אסור לומר על חנות שהם 'גנבים', ומצוי שאדם קנה חפץ וכד', ואחר כך הוא מספר לאחרים, שחנות זו 'גנבים' שהם מוכרים את זה במחיר כל כך יקר. וזה לשון הרע גמור. וכן אסור לאחרים לומר לו דבר זה. [וגם כאשר יש תועלת, אסור לומר בנוסח שהם 'גנבים', אלא רק לומר את העובדא כמו שהיא. וכאשר אדם כבר נכנס לחנות, אסור לומר לו שבחנות אחרות יש את זה יותר בזול, ואפילו שזה לתועלת.

כל השאלות האלה ועוד שאלות מעניינות ומפתיעות מצאנו בגליון "בין אדם לחבירו" - למעשה". אז פנינו לעורכי הגליון שיספרו קצת על הגליון והקבצים שיוצאים ע"י, כדי להתחזק בבין אדם לחבירו בימים אלו. וכך הם מספרים:

הכל התחיל לפני כ-5 שנים. בתחילה היה העלון יוצא בפחות מ-500 עותקים, ובס"ד עם הצמאון והביקוש הוגדלה והוכפלה

רבים העידו על התועלת הגדולה והעצומה שקיבלו מהגליונות בס"ד.

יצויין, שההלכות והדוגמאות נכתבו ע"י מו"ץ בהלכות שמירת הלשון ובין אדם לחבירו, מטעם אגודת "נוצרי לשון" בשיתוף עם "רשת הכוללים חפץ חיים בעיון", ולובנו עם חבר ת"ח הבקאים בספר 'חפץ חיים'.

לאחרונה יצא לאור קובץ 'מקבץ גליונות' המכיל 40 גליונות, אשר יצאו לאור במשך כ-3 שנים.

אחרי שראינו התועלת הגדולה שיש בהגשת הדברים בצורה מסודרת ומתומצתת עם דוגמאות. חשבנו על רעיון נוסף, להוציא לאור קונטרס על מצוות 'ואהבת לרעך כמוך', בו יבוארו ויפרטו ביתר ביאור כל ההלכות הנוגעות, ובהערות יובאו המקורות והשיטות עבור המעינים, וכן דוגמאות למעשה ודברי חיזוק לקיום המצוה.

בסייעתא דשמיא לפני שלוש שנים יצא לאור הקונטרס הראשון "דרך טובה" העוסק בביאור מצוות 'ואהבת לרעך כמוך' וכן איסור 'לא תשנא את אחיך'.

הקונטרס הודפס ב-2,000 עותקים, ותוך מספר חודשים אזל והודפסה מהדורה נוספת.

לפני שנתיים יצא לאור בס"ד קונטרס "דרך טובה" חלק ב' העוסק בדיני נקימה ונטירה, וכן דיני פיוס ומחילה כגון כיצד צריך לפייס כראוי את הנפגע, וכן מתי 'חייב' הנפגע למחול. כמעשה הראשון כך מעשה השני, ההלכות מובאות בצורה ברורה ומתומצתת עם דוגמאות רבות למעשה ודברי חיזוק לקיום מצוות אלו. והודפס ב-2,000 עותקים.

שלמדו את זה 'חברותא' עם 'האשה' או עם 'האמא'

אנחנו כל הזמן מקבלים תגובות רבות מאנשים על התועלת העצומה שקיבלו מהקונטרסים, היו שסיפרו, שקבעו 'חברותא' ללימוד יומי בקונטרס, וזכו ברוך השם לעשות עליו 'סיום'. היו שסיפרו שלמדו את זה 'חברותא' עם 'האשה' או עם 'האמא'. יהודי אחד מגדולי מזכי הרבים בדורינו אמר לנו 'לאיפה שאני הולך אני לוקח איתי את הקונטרס 'דרך טובה'. כעין זה אמר עוד אחד מגדולי הת"ח בדורינו המזכה את הרבים רבות בעניני שמירת הלשון. אנשים אומרים 'עד שלא למדתי את הקונטרס בהלכות "לא תקום" לא חלמתי שאני נכשל בזה, כגון אם אני לא מגיע לשמחה של חבר, בגלל שהוא לא הגיע לשמחה שלי'. [אולם בפנים הקונטרס מבואר שישנם אופנים שאין עוברים באיסור]. היו שסיפרו שבזכות הקונטרס הצליחו לסלוח ולא לנטור שנאה לאדם שעשה להם עוולה גדולה וכד'. רבים העידו שהקונטרס 'שינה להם את החיים'.

בס"ד בחודש תמוז האחרון יצא לאור הקונטרס חלק ג'

העוסק בהלכות שמירת הלשון, והודפס מהדורה ראשונה ב-2,500 עותקים. בו מבואר הלכות הדיבור האסור והמותר. עם דוגמאות רבות מאוד למעשה המצויות בחיי היום יום, על כל דבר וענין, הנוגע לאברכים, לבחורים ולנשים. בהערות מובאים מקורות הדינים בסוגיית הגמ' ותמצית דברי הראשונים ומברר את דעת מרן הח"ח לאורך כל מרחבי הספר, כך שגם אברכים ת"ח יקבלו ממנו תועלת גדולה בס"ד. הקונטרס כתוב בנוסח קל ונוח, מסודר ומתומצת לפי נושאים ומבאר את כלל הנידונים הנוגעים למעשה, מתאים מאוד גם לנשים ונערים, או זוגות נשואים, וכן מותאם ללימוד משפחתי בסעודות השבת.

הקונטרסים זכו לקבל את הסכמותיהם הנלהבות של הג"ר נתן קופשיץ, הגר"ח סופר, הגרמ"מ לובין והגרמ"מ קארפ והגר"מ פוקס. אשר העידו על התועלת הגדולה שאפשר לקבל בס"ד מהקונטרסים.

לכמויות גדולות וכן להשגת ה'מקבץ גליונות', וכן המעונין להיות 'סניף' באזור מגוריו להפיץ את הגליון בין אדם לחבירו למעשה, וכן המעונין לזכות להיות שותף בזיכוי הרבים העצום, בטל' 0527176634 [בדר"כ זמין בין 2 ל-4 בצהרים]. מחיר כל קונטרס הוא 10 ₪ כמו כן ניתן להשיג את ה'מקבץ גליונות' של עלוני 'בין אדם לחבירו' במחיר 5 ₪.

מבצע מיוחד עד ט"ו באב בלבד. ניתן לקבל במתנה את הקונטרס חלק ג' בהלכות שמירת הלשון, או את הקונטרס חלק ב' בהלכות נקימה ונטירה ופיוס ומחילה, על מנת ללמוד בו [בל"ג ובלי התחייבות]. כמו כן ניתן אפשרות לקבל גם כמות גדולה לצורך לימוד קבוע במוסדות לימוד וכד'. וכן ניתן לקבל תרומה לצורך מקומות ציבוריים כגון בתי כנסת ישיבות וכד'.

ירושלים [רמת שלמה] 025865653, ישיבת מיר 0533165655
ב"ב [רחוב הרב קוק] 0583289906 [רחוב מתתיהו 9]
0533196763 מודיעין עילית 089113355 או 0527176634 בית
שמש 028060022 ביתר 0527620647 אזור הצפון [רכסים]
0533102750 אזור הדרום [תפרח] 0583299694 אחיסמך
0548427897 עמנואל 0548473888.

כמו כן כל המעונין יכול לקבל את כל הקונטרסים וכן את ה'מקבץ גליונות' ללא תשלום במייל T089113355@gmail.com לכמויות גדולות וכן להשגת ה'מקבץ גליונות', וכן המעונין להיות 'סניף' באזור מגוריו להפיץ את הגליון בין אדם לחבירו למעשה, וכן המעונין לזכות להיות שותף בזיכוי הרבים העצום, בטל' 0527176634 [בדר"כ זמין בין 2 ל-4 בצהרים].

שווי השוק שלה עמד על כ- מיליארד דולר... והם שאלו את עצמם: "האם הכוח המיוחד שיש לנו, חייב להישאר רק במכונית?"

סיפור אמיתי מהעולם העסקי שממחיש את כוחו של כל אחד

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

פי 14! משווי של מיליארד דולר לפני 3 שנים החברה שווה היום כ-15 מיליארד דולר!!!
המכירות של פתרונות הקירור למרכזי נתונים צמחו בקצב מסחרר של 60% בשנה, כשהן עוקפות לחלוטין את עסקי הרכב הישנים. הכל בזכות העובדה שהם לקחו את "אותו מוצר" - היכולת לקרר - והשקיעו אותו במקום הנכון ביותר. הסיפור של 'מודין' הוא הסיפור של כל אחד מאיתנו. אנו נמצאים כעת בימים של 'בין המצרים' ימים של תיקון בבין אדם לחבירו בית המקדש נחרב בגלל שנאת חנם וענייני בין אדם לחבירו. וכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו מעלין עליו כאילו הוא החרבו' (ירושלמי יומא א). ואז עולה השאלה הגדולה: **איך עושים את זה?** איך נהיים טובים יותר איך משתפרים, איך לוקחים את הכוחות הקיימים בנו ומזניקים אותם לגבהים חדשים?

לכל יהודי יש "רדיאטור" ומנוע משלו

לכל יהודי יש "רדיאטור" ומנוע משלו - יש לו כוחות, יש לו כישרונות, יש לו תכונות אופי שהוא משתמש בהן ביום-יום. אחד הוא 'מתמיד' השני 'למדן' והשלישי בעל חסד, אחד ניחן בכושר ריכוז גבוה, והשני יודע לדבר אל לב האנשים. לעיתים אנו משתמשים בכוחות האלו לצרכי "עסקי הרכב" של העולם הזה - לפרנסה, לסידורים, לשגרה. זה לא רע, זה אפילו נחוץ, אבל האם זה המקסימום? התחזקות אמיתית היא לא בהכרח להמציא את עצמנו מחדש, אלא לנתב את הכוחות הקיימים ליעד גבוה יותר. מודין לא הפכה לחברת מזון; היא נשארה בתחום הקירור. כך גם האדם - אל תחפש להיות מי שאתה לא. קח את הכוחות שחנן אותך בו הבורא יתברך ותנצל אותם. במקום להשקיע את מרץ הדיבור בשיחות סתמיות, נתב אותו לעבודת הבורא.

כשיהודי לוקח את הכוחות הטבעיים שלו ומקדיש אותם לעבודת ה' ולתיקון המידות, "השווי הרוחני" שלו מזנק למחוזות שהוא לא חלם עליהם, ובכך נזכה במהרה לגאולה הגדולה.

לא נראה לי שמישהו מקוראי 'על הצדיקים' שמע פעם על חברת 'מודין' אבל כדאי להכיר. לפעמים, כדי להבין רעיון רוחני עמוק, כדאי להביט בסיפור אמיתי מעולם המעשה... סיפורה של חברת "מודין" (Modine) בארה"ב, הוא שיעור מיוחד בניהול כוחות, בזיהוי פוטנציאל ובאומץ להשתנות. 'מודין' הוקמה מלפני יותר ממאה ועשר שנים בשנת ה'תרע"ו. במשך למעלה ממאה שנה, היא היתה שם דבר בעולם הרכב. היא התמחתה במוצר בסיסי: 'רדיאטור'. צלעות נחושת שנמצאות בכל מכונית המקררת את המנוע ומאפשרת נסיעה. תקלה קטנה ברדיאטור והמכונית מתחממת תוך דקות וראש המנוע מתחיל לספור את קיצו... המומחיות של החברה היתה ניהול תרמי - היכולת לקרר מנועים שמתחממים. החברה הצליחה, הרוויחה כסף ושמה הלך והולך לפניה בתעשיית הרכב העולמית.

אבל לפני מספר שנים, הנהלת החברה עצרה לחשבון נפש עסקי. הם לא היו בהפסדים, והעסק עבד היטב. רק שנבין את המושגים. שווי השוק שלה עמד על כ-מיליארד דולר... הנהלת החברה הבינה שהעולם משתנה. הם שאלו את עצמם: "האם הכוח המיוחד שיש לנו ביד - היכולת לקרר מערכות מורכבות - חייב להישאר רק בתוך מנוע של משאית או מכונית?"

הם זיהו את מהפכת הטכנולוגיה המיחשובית החדשה. והם הבינו שמרכזי הנתונים העצומים שמפעילים אותה מייצרים חום אדיר, הרבה יותר מכל מנוע בנזין. בצעד אמיץ, הם החליטו להסיט את המשאבים, את הידע ואת כוח האדם שלהם מתחום הרכב המסורתי אל עבר פתרונות קירור למחשבי-על.

התוצאה? פנומנלית.

'מודין', הפכה לאחת מהחברות המצליחות בבורסה של וול-סטריט. שווי השוק שלה זינק במיליארדי דולרים, המניה שלה הכפילה את עצמה פי כמה וכמה תוך זמן קצר. שנבין במה מדובר: בתוך כשלוש שנים בלבד, המניה זינקה ממחיר של כ-20 דולר למחיר שיא של כ-292 דולר. זוהי עלייה של

געגועים לפתחת פי האדמה --- לא, לא לפרשת קורח...

געגועים לימים שהאדמה פתחה את פיה לקדושה

מאת: אהרן יהודה וייסר

וְאִשִּׁיכָה שֶׁפָּטִיף כְּבָרָא שְׁנָה וְיַעֲצִיף כְּבִתְחֻלָּה (ישעיה - הפטרה)

ימי בין המצרים שוב כאן, ולצערינו עדיין לא זכינו לבניין בית המקדש. הלב היהודי מחפש דרך לחוש באמת את צער השכינה, להרגיש את מה שהפסדנו בחורבן הגדול. קל לנו לדבר על המילים הגדולות - "חורבן", "גלות" - אך לעיתים דווקא ההתבוננות בפרטים הקטנים, בחיים היומיומיים שפועמים היו בבית השם, היא זו שמציתה את אש הגעגוע האמיתי.

ידיד קרוב שיתף אותי בהנהגה נפלאה שהוא מאמץ בכל שנה בימים אלו: בכל יום הוא בוחר פרט אחד, מוחשי, שהיה קיים בזמן הבית ואיננו עוד, ומתבונן בו במשך כמה דקות. "כשאתה מבין מה היה לנו", הוא אומר בעיניים נוצצות, "התפילה של 'זתחזינה עינינו'

כבר לא נשמעת כמו טקסט מן השפה ולחוץ. היא הופכת לזעקה פנימית".

והוא לקח אותי למסע מרתק אל תוך רצפת העזרה, אל נס יומיומי ושקט, שמגלה לנו את 'ראו חיבתכם לפני המקום' (יומא כא:).

כולנו מכירים את הביטוי "ותפתח הארץ את פיה" מפרשת קורח. שם, פתיחת פי האדמה נקשרת בזיכרון שלנו עם פחד, אימה, עונש וסוף ל'קורח ומחלוקתו'...

אבל האם ידעתם שבבית המקדש, האדמה פתחה את פיה **בכל יום מחדש?** ולא לשם עונש, אלא מתוך אהבה, קדושה ופלא תמידי.

חז"ל במסכת יומא (כא) מגלים לנו שני נסים מופלאים:

"שברי כלי חרס נבלעין במקומן" (רב שמעיה בקלנבו).

"מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה נבלעין במקומן" (אביי).

הנס השקט של רצפת העזרה

בואו ננסה לדמיין את המראה בעיני רוחנו:

שעת צהרים בעזרה. כהנים רבים משרתים בקודש, מבשלים את בשר הקדשים (חטאת ואשם) בכלי חרס. מכיוון שכלי

חרס אינו יוצא מידי דופנו לעולם, לא ניתן למרקו, ולאחר הבישול, חובה לשבור אותו בתוך העזרה.

עכשיו, תארו לעצמכם את הכמויות. יום אחר יום, חגים ומועדים, אלפי כלי חרס נשברים לרסיסים. לפי חוקי הטבע, העזרה הייתה אמורה להפוך תוך חודשים ספורים לתל אשפות ענק, ערימות על גבי ערימות של חרסים חדים שממלאים את הרצפה (לשיטות שאסור להוציא גם את השברים מהעזרה).

אך לא בבית השם. הכהן מסיים את העבודה, מטיח את הכלי ברצפה, השברים נפוצים לכל עבר - ובתוך שניות, כאילו

יד נעלמה מושכת אותם מלמטה, רצפת העזרה בולעת אותם לתוכה באופן פלאי. הרצפה נותרת ללא זכר לשברים.

ובפינה אחרת: כהן עומד על המזבח, מקריב עולת עוף. הוא מורט את המוראה והנוצה, ומשליך אותם למזרחו של כבש המזבח. לשם מביאים מדי בוקר גם את

דישון המנורה ואת אפר מזבח הקטורת. לכלוך, פיח ואפר. ושוב, שום דבר לא נערם. האדמה הקדושה מקבלת את שיירי הקודש באהבה, פותחת את פיה ובולעת אותם במקומם, משאירה את המקדש ביופיו ובניקיונו.

הלב מבקש להיבלע בקדושה

הנס הזה, שחזר על עצמו מדי יום ביומו, מדגיש לנו עד כמה השכינה הייתה שרויה בתוכנו במוחש. 'ראו חיבתכם לפני המקום' (יומא כא:). חוקי הטבע שהקב"ה חקק בבריאה פשוט פינו את מקומם בפני הקדושה. האדמה לא הייתה סתם קרקע יבשה; היא הייתה "חיה", נושמת, שותפה פעילה בעבודת השם, דואגת לכבודו של מקום באופן יומיומי.

כשאנו עומדים היום ומביטים על מקום המקדש השומם, הלב נחמץ. איפה הנס השקט הזה? איפה הרגשת החיות שבה אפילו האדמה שתחת הרגליים מתבטלת לקדושה?

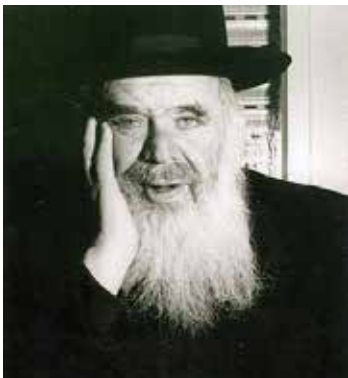
בפעם הבאה שנשפוך את ליבנו בתפילת "בנה ביתך כבתחילה", נחשוב על רצפת העזרה הבולעת את החרסים והאפר. נבקש שגם הלב שלנו, שנשבר לפעמים בגלות הזו, יבלע בתוך הקדושה העצומה של בית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו, אמן.

מי שמחפש למצוא מומים ופגמים ימצא אותם

פנינים ממרן הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצ"ל

ובין תפל ולבן (א)

הוכיחן על הדברים
שתפלו על המן שהוא
לבן, שאמרו ונפשנו
קצה בלח הקלוקל".
(רש"י)

יש להתבונן כאן בדבר
נפלא, דהנה המן היה
מאכל טוב שאין כמוהו
בגשמי וברוחניות,

שהרי כל הטעמים היו בו, והיו משיגים אותו בנקל
בלא טורח, היה נבלע באיברים בלא צורך להוציא
את הפסולת מחוץ לגוף, והיה לחם אבירים והיינו
מאכל מזוכך שמלאכי השרת אוכלים אותו (יומא עה:),
ואעפ"כ עם ישראל התלוננו עליו, ועל מה התלוננו,
על זה גופא שהיה נבלע באברים וטענו שעתיד המן
לתפוח ולקלקל את מעיהם. [וכמו שפירש"י (במדבר
כ"א) על הפסוק ונפשינו קצה בלחם הקלוקל, 'שהוא
נבלע באברים, אמרו, עתיד המן הזה שיתפח במעינו'],
ועל זה גופא הוכיחם משה רבינו שהיו כפויי טובה
לקב"ה והסתכלו בעין רעה על חסדי הקב"ה, ובמקום
להודות לו גם על הרעה, עשו להיפך והתלוננו גם
על הטובה.

הלא כל אחד זוכה לקבל הרבה חסדים

וזהו לימוד לדידן, שהלא כל אחד זוכה לקבל הרבה
הטובות וחסדים מהקב"ה במשך כל ימי חייו, ומאידך גם
כל אחד עובר קשיים בחייו, ואם ח"ו מחפש האדם למצוא
מומים ופגמים, יוכל תמיד להתלונן ולפרש הכל לגנאי,
שמי שמחפש למצוא מומים ופגמים ימצא אותם ויפרש
את השבח לגנאי, אך זהו בחינת כפיות טובה לקב"ה,
וחובת האדם לראות הכל בעין טובה, ולברך על הרעה
כשם שמברך על הטובה, ועי"ז יהיה מלא שמחה בחייו.

(מוסרי שערי חיים)

ברכה אינה הפקר! לא שייך לחלק ברכות כלאחר יד!

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים
ויברך אתכם כאשר דבר לכם (א, יא)

מהו שוב 'ויברך אתכם כאשר
דבר לכם', אלא אמרו לו: משה
אתה נותן קצבה לברכתנו? כבר
הבטיח הקב"ה את אברהם
(בראשית יג), "אשר אם יוכל
איש למנות וגו'". אמר להם: זו
משלי היא, אבל הוא יברך אתכם
כאשר דיבר לכם (רש"י).

נחשוב נא, הנה מספר בני ישראל

היה אז יותר משישים ריבוא אנשים מבין עשרים שנה ועד בן
שישים שנה, ומלבד זה הלא היו גם קטנים פחותים מעשרים
שנה וזקנים יותר משישים שנה, ועוד מניין כל הנשים כנגדם,
בסך הכל מנה אז כלל ישראל יותר משני מיליון נפשות, ומשה
רבינו בירך אותם יוסף עליכם ככם אלף פעמים, היינו יותר
משני מיליארד! ברכה שאין כמוה!

ועם כל זאת, לא היה די בזה לבני ישראל, וטענו למשה:
'אתה נותן קצבה לברכתנו'. כי שאיפתם הייתה לברכה בלי
גבול ובלי תכלית, כמו שנתברכו מהקב"ה, כי ברכת ה' היא
ללא גבול וללא קצבה!

אך זאת יש לשאול, אחר שלא הספיקה ברכתו לבני ישראל, אלא
רצו ברכה בלי גבול, מפני מה לא הרחיק לברכם בלי קצבה?
אכן למדים אנו מכאן יסוד גדול. ברכה אינה הפקר! לא שייך
לחלק ברכות כלאחר יד! המברך את חבירו צריך להכיר את
מעלותיו של המתברך, ולפי שיעור הכרתו יוכל לברכו. מי
לנו גדול ממשה רבינו ע"ה שבודאי הכיר את מעלותיהם של
כלל ישראל, ולכן בירכם בברכה גדולה כזו: ה' אלקי אבותיכם
יוסף עליכם ככם אלף פעמים, אבל לברך יותר מזה לא היה
יכול, ועל אף שבאמת בכלל ישראל טמונים כוחות ומעלות
בלי גבול ובלי תכלית, מ"מ אין ביכולתו של בשר ודם להכיר
בכל הכוחות העצומים, ורק הבורא ית' שהוא יודע הכל, והוא
מכיר בכוחם של ישראל בלי גבול וסוף, רק הוא יכול לברך
ברכה ללא גבולות.

(ביאורים והנהגות)

אבל מצינו תקנה ועוד יש תקנה שיקבלו תפלותינו לרצון

מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי'

עמודות היו רגלינו בשערין ירושלים [תהילים קכב].

הנה אמרו רז"ל (ברכות לב): מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה וכו', ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו. ולכן נאמר משמיה דהאר"י הק' ז"ל להתפלל התפלות בדמעות, וכאשר כן ראינו מרבתינו וגדולי

הצדיקים, אבל מה נעשה כי הרי לאו כל אדם מסוגל וטבעו לכך, א"כ איך יתכן בזמן הזה בעוה"ר שיקבלו תפלותינו לרצון.

אבל מצינו תקנה ועוד יש תקנה

אבל מצינו תקנה ועוד יש תקנה. כי כמו כן אמרו (ברכות ח.) מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד. כלומר שבזמן הזה, הארבע אמות של הלכה הם מסוגלים ומסייעים לתפלה, כמו כח התפלה בביהמ"ק.

וכן ראיתי בשם הגאון בעל כרם נטע ז"ל בספרו 'רנן לבוקר' עמ"ס תמיד (לב:). ונמצא שעל ידי כח תורה זה, אפשר שיתקבלו התפלות גם בלי דמעות, כמו בזמן שבית המקדש קיים.

וכן מצינו לדרשתם ז"ל (מנחות קי.) תלמידי חכמים העוסקים בתורה בלילה מעלה עליהן הכתוב כאילו עסוקים בעבודה וכו', כאילו נבנה מקדש בימיהם. א"כ כלפי דידהו תפלתם מתקבלת כאילו אין חורבן. ואמינא דהיינו שקראנו בגמ' (עירובין נד.) שדרש רבא הפסוק (כא, ג) תאוות לבו נתת לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה, אימתי תאוות לבו נתתה לו, בזמן שארשת שפתיו בל מנעת סלה. היינו דלעוסקי תורה לא ננעלו שערי תפלה, ואדרבא, ע"י 'ארשת שפתיו' - שאינו פוסק פומיה מגירסא, 'תאוות לבו נתת לו' - הקב"ה נותן לו תאוות לבו ונפתחים לו שערי תפלה. כי ראש וראשון לתפלה בעיני כח התורה, וזה עניין אמרם (ברכות לא.) שלא יעמוד בתפלה אלא מתוך ד"ת, והכתוב אומר (משלי כח.) מסיר אזנו משמוע תורה, גם תפלתו תועבה. זהו עומדות היו רגלינו - להתפלל לפניו ית', ע"ד מאמרם ז"ל (ברכות ו:) אין עמידה אלא תפילה, והגם דמיום שחרב ביהמ"ק ננעלו שערי תפלה, אבל יש בידינו את **בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם** - שערי תורה, שערים המצויינים בהלכה, וע"ד איתא (מדרש שוחר טוב) אמר רבי יהושע בן לוי, מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה, שערי ירושלים שהיו עוסקים בהם תורה. דכח התורה הנותר לנו לפליטה, הוא העומד לנו לזכות שיתקבלו תפלותינו לרחמים ולרצון כמו בזמן שבית המקדש קיים [גם כשלא זוכים לשערי דמעות הפותחים כל מסגר].

(תהילים 'שבט הלוי')

מה בפרשה שוברים ונשאר שלם?

חידות שינון הפרשה לפי סדר ה-א"ב

א. כמה פעמים יוסף עליכם ככם?

ב. באיזה ארץ מלך עוג?

ג. מה נתן לבכור?

ד. מה הוא משנה תורה?

ה. להיכן פנו ועלו?

ו. כיצד נכתב בפרשה כעס?

ז. שם של נחל בפרשה?

ח. יאיר בן מנשה קרא אותן על שמו?

ט. מי אמרתם לבז יהיה?

י. יעקב נלחם שם עם המלאך?

כ. למה משולים עם ישראל?

ל. איזה אב נתנה לבניו ארץ עמון ירושה?

מ. במי נצטווה משה לא להילחם?

נ. אביו של יהושע?

ס. מי היה מלך חשבון?

ע. שער בהתחלה ושער מקום מושבו?

פ. מי הנהר הגדול?

צ. מי קרא לחרמון שריון?

ק. היכן ישבו ישראל ימים רבים?

ר. שם של ארץ?

ש. ארץ עשיו?

ת. מה באר משה?

תשובות: א. אלף. ב. בשן. ג. גלעד. ד. דברים.

ה. ההרה. ו. ויקצוף. ז. זרד. ח. חוות יאיר.

ט. טפכם. י. יבוק. כ. כוכבי השמים. ל. לוט.

מ. מואב. נ. נון. ס. סיחון. ע. עשיו. פ. פרס.

צ. צידנים. ק. קדש ברנע. ר. רפאים. ש. שער.

ת. תורה הזאת.

חידה נוספת מפרשת השבוע

שאלה: מה בפרשה שוברים ונשאר שלם?

תשובה: אוכל תשברו בכסף

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי)

נחרדה האם ואמרה אכן נודע הדבר, אין זה אלא החתול...

הרה"ק ה'פני
מנחם ז"ע נשא
את משלו, לעכבר
'תינוק' שגדל
קימעה והחל
לפסוע את צעדיו
הראשונים עלי
אדמות, וביקש

לילך לטייל מעט, אמרה לו אמו, אכן הרשות
בידך, אבל היזהר ושמור נפשך מ'השונא הגדול'
שלנו הרוצה לבלוע אותנו חיים. ויצא לדרכו
ותיכף חזר בבהלה כשהוא מספר בסערת רוחו
ראיתי 'בריה משונה' ואחז אותי פחד נורא, שאלה
אותו כיצד היה נראה בריה זו, השיב ה'תינוק',
ראיתי בעל חי מהלך על שניים ...

נענתה לו, בעל חי זה הינו האדם, ואין לך
כ"כ ממה להתיירא, כי הגם שאינו אוהב אותנו
אך אינו שונא יתר על המידה... ואין לו זמן
לרדוף אחרינו ... חזר שוב להלך ברחוב העיר.
וכמעשהו בראשונה גם עתה הגיע במרוצה אל
הבית, ותיאר לאמו תבנית דמות בעל חי אחר,
עד שאמרה לו, זה אריה מלך החיות, אך אין
מעייניו נתונים דייקא אל העכברים ... וכך חזר
הדבר ונשנה עם הנמר ועם הזאב ושאר מיני
חיות טורפות ומבהילות ...

לאחר זמן הגיע שוב העכבר הקטן וסיפר לאמו
בשמחה גדולה: פגשתי ידיד ורע שרצה לשחק
עמי, שאלה אותו מיהו אותו ידיד גדול... תיאר
בפניה שראה חיה נמוכה העוטה על צווארה
פרווה, וכולה אומר כבוד...

נחרדה האם ואמרה אכן נודע הדבר, אין זה
אלא החתול... ממנו תנוס כבורח מהאש, אינו
ידיד אלא הוא הוא השונא הגדול ביותר עלי
אדמות של מין העכברים...

ועל כך אמר הכתוב (תהילים י) 'יִדְּכָה יְשׁוּעַ וְנִפְלָא
בְּעֲצוֹמָיו חֵיל כְּאֵימָה, הַיֵּצֵר הָרַע נִרְאֶה כְּנִדְכָה'
והולך 'ישוע' - נמוך, אך נפל בעצומיו חיל כאים,
כי רבים רבים נפלו בנכליו...

(הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: 'באר הפרשה' דברים תשפ"ה)

ואך שינוי אחד דרש מרן שליט"א מהמחותנים ומבעלי המנגנים בחופות

חודש סיון תשפ"ה. מלחמה
משתוללת בארצנו הקדושה.
מלחמות י"ב הימים באיראן.
אווירת פחד ומלחמה ברחובות.
מרן הגאון הגדול רבי ברוך דוב
פוברסקי שליט"א ממשיך בשגרת
יומו הרגילה, השיעורים, החברותות
הקבועות. החופות בהם משתתף
מרן שליט"א ומסדר בהם חופה
וקידושין לתלמידיו, הועתקו משעות
בין הערביים לשעות הצהריים.

חתונות רבות הועתקו מאולמות השמחה הגדולים והמוכרים לאולמות
קטנים וממוגנים, ועיקרן המכריע של החתונות התקיימו בשעות
הצהריים המוקדמות, שעות שקטות יחסית משיגורי טילי אויב. החופות
מתנהלות כסדרן ללא שינוי מהמסורה, כך אם חרדה שביקשה לערוך
את החופה בתוך האולם הממוגן ולא תחת כיפת השמים כנהוג נענתה
על ידי רבינו מרן שליט"א כי בשעת החופה השמים הם המגן הטוב
ביותר, מרן אף לא הורשה לזרז את שבעת הסיבובים שנוהגת הכלה
לסובב את החתן בכניסתה לחופה. ואך שינוי אחד דרש מרן שליט"א
מהמחותנים ומבעלי המנגנים בחופות, שלא להאריך בניגונים מעוררי
לב ככל שיהיו, אלא מיד בתום הסיבובים להתחיל בחופה. ונימוקו עימו
מכיוון שהחופה נערכת בשעת צהריים מוקדמות, הרי שיש להתחשב
בצערם של משתתפי החופה העומדים תחת השמש הקופחת, ולהזדרז
בשעת החופה ככל האפשר, ולא להאריך בניגונים ובהפסקות שונות.

שהאריכו המזמרים בשעת החופה

כיוצא בזה סיפר הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א רב בית הכנסת
דברי שיר ומרכז העיר בני ברק מגדולי תלמידי רבינו שליט"א מעשה
שאייר בחופת בנו שהתקיימה בעיצומו של חורף שנה שעברה.
מרן שליט"א שם לב שהאריכו המזמרים בשעת החופה בשירי רגש
והתעוררות לגודל השעה, וקרא לאבי החתן ואמר לו הן אמנם אנחנו
כולנו עטופים במעילים מחממים, אך הכלה לבושה רק בשמלת
כלולותיה, ואף אם ברצונכם להאריך בניגונים עליכם להתחשב
במזג האוויר הקר העלול להביא את הכלה לידי חולי, או שיביאו
עבודה מעיל, או שאגש מיד לערוך את החופה סיים מרן שליט"א.
התפעלתי כל כך איך שמרן שליט"א היחיד ששם לב להרגיש את
הקור שבחוץ ולחשוב על מה שאף אחד בכלל לא נתן לב לזה.

(מבית הבד' קובץ גליונות פנחס תשפ"ו)

מה עשה רבי עזריאל טאובר עם הסכום הענק בן 8 הספרות?

גדול היה האיש ומהולל מאוד, הלא הוא הגאון רבי עזריאל טאובר זצ"ל שהתרוצץ בכל רחבי תבל כדי להשיב לב בנים לאביהם שבשמים.

רבי עזריאל יסד גם את ארגון 'ושננתם' במסגרתו משננים אלפי בני תורה, בכל הגילאים, את מסכתות

הש"ס. בקטע זה באנו לחשוף איך וכיצד עלה הרעיון בליבו לייסד את הארגון הקדוש הזה.

את הפרטים שמענו מהרה"ח רבי מנחם שצ'רנסקי ששמע את הדברים מפיו של הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל. מעשה זה טומן בחובו מסרים חזקים במיוחד, שהעיקרי שבהם הוא, שיש רגעים בחיים שאדם צריך לתפוס את המשימה שהשי"ת מזמין לפתחו, ולא לדחות את העניין. כי אם תדחה ההחלטה ולא תמומש באותו רגע, יש חשש גדול שהיא כבר לא תצא לפועל, בגלל שהיצה"ר ימשוך כבר את האדם לצד אחר, ויניא אותו מהבחירה הטובה שרצה לבחור בה.

סך עתק מעסק של תיווך

הרב שצ'רנסקי מספר שהגר"ש פינקוס סיפר לו, שרבי עזריאל הרוויח פעם סך עתק מעסק של תיווך מתמשך. המדובר היה ברווח-נטו בסכום של 8 ספרות.

כשנודע לרבי עזריאל, איש החשיבה והרוח על הרווח האדיר שנכנס לחשבונו, ישב ועשה חשבון: הרי כדי לספק את הצרכים שלי, ושל צאצאיי, הנני זקוק לכמה מיליונים בודדים; אבל ל-8 ספרות, בוודאי אינני זקוק! ואם כן מה השי"ת רוצה שאעשה בכסף? כמה לקחת לצרכי, וכמה למטרות אחרות?

ואז, בהבזק מהיר, וכדי שלא לבוא לידי חרטה, קיבל עליו רבי עזריאל זצ"ל, להקדיש את כל הכסף לצדקה! בסכום הכסף הזה הקים את הכוללים בהם לומדים חושן משפט, יסד את 'ושננתם', את לימודי המשניות לע"נ קרבנות השואה, והשקיע הון רב בהתפתחות עולם התשובה. ואת הכל עשה בשקט ובצנעה, מבלי לספר לאף אחד שהכסף בא ממנו-עצמו! לשואלים היה נוהג לומר שיש לו 'קרן' לדברים אלה. זו היתה מהותו של רבי עזריאל בכל דבר וענין: לחפש ולחקור מה השי"ת רוצה ממני במצב הנוכחי.

הרב שצ'רנסקי מספר שהצליח להוציא על הסיפור הודאה חלקית מרבי עזריאל עצמו. לאחר פטירתו, 'ביררתי אצל בנו הגדול שיחי', וגם הוא הודה לי על כך, הוא אומר. (מתוך 'ואהבת' בעריכת הרב משה מיכאל צורן, מדברי מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א)

יצא לכם פעם לראות "שחור בעיניים"?

יצא לכם פעם לראות "שחור בעיניים"?

לא כשחזרתם הביתה וגיליתם את הסלון הפוך... אלא ממש. רגע של סחרחורת, תחושת אי-יציבות, כאילו הקרקע נשטת לרגע מתחת לרגלים.

זה קרה גם לי ובאותו רגע חולף, מול חוסר האונים, הבנתי עד כמה אפסיות האדם ברגע של חוסר יציבות ושיווי משקל, וכמה אנחנו עטופים במערכת מופלאה שפועלת עבורנו בלי שנרגיש.

איך אנחנו נשארים זקופים? בתוך האוזן הפנימית פועלת מערכת שיווי המשקל - מנגנון עדין ומדויק להפליא. היא כוללת תעלות זעירות מלאות בנוזל, שתנועתן משתנה עם כל הטיה של הראש. אפשר לדמות אותה למעין פלס פנימי שהבורא הטמין בגופנו: כפי שהבועה בפלס מגלה מיד אם המשטח מאוזן, כך מערכת שיווי המשקל מזהה כל שינוי בתנוחת הראש ושולחת את המידע למוח.

המוח מקבל במקביל מידע גם מהעיניים ומהשרירים, ובתוך שברירי שנייה מחשב כיצד לשמור על היציבות שלנו.

לפעמים, כשאנחנו קמים מהר מדי, הגוף זקוק לרגע קצר כדי להתאים את לחץ הדם לתנוחה החדשה. באותן שניות עלולה להופיע סחרחורת או "שחור בעיניים", אך בדרך כלל המערכות בגוף מתקנות את המצב במהירות, ואנחנו אפילו לא שמים לב לכך.

כשמתבוננים בכך, קשה שלא להתפעל. מה שנראה לנו מובן מאליו - היכולת לעמוד, ללכת, לרוץ ואפילו לרקוד - הוא תוצאה של תיאום מופלא בין מערכות רבות שפועלות יחד ללא הפסקה.

כל צעד יציב הוא תזכורת לחכמת הבורא, שדאג לכל פרט בגופנו, למערכות מתוחכמות, מדויקות ונאמנות הפועלות בכל רגע גם כשאנחנו מודעים לקיומן. **"מֶה רַבּוּ מַעֲשֵׂי ה'".**

(ש.ק.)

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

**אני רוצה לספר לכם סיפור על גנב שהחליט יום אחד לפעול בתחבולות.
בדרך לתחבולותיו פגש אדם תמים, והתחיל לשוחח עמו ולהתידד אתו.**

חיים ויענקי מספרים על תחבולות הגנב

את "חברת התהלים" של סבא שלי כלם מכירים. כשאני אומר את שמי ושם משפחתי כלם שואלים אותי אם סבא שלי הוא זה מחברת התהלים המפרסמת. כבר עשרות שנים שסבא שלי מפעיל את חברת התהלים, ומדי שבת מגיעים מאות ילדים מכל קצו העיר להשתתף בחברת התהלים של סבא שלי.

אף אחד לא יודע להסביר את סוד ההצלחה הגדולה. נכון, אמנם, שהפרסים המחלקים גדולים מאד, אף זה לא רק בגלל זה; זה גם בגלל החידושים שנוצרים, וגם פנאיה בגלל הסיפורים שסבא שלי מספר מדי שבוע.

אני לא יודע מאיפה יש לסבא שלי כל כך הרבה סיפורים, אף העבודה היא, שמדי שבוע סבא שלי מצליח לרתק את כל הילדים, וכך היה גם בשבוע שעבר:

"אני רוצה לספר לכם סיפור על גנב שהחליט יום אחד לפעול בתחבולות. הלביש עצמו בגנב בבגדים חדשים ומהדרים עד שנראה כאחד ממכבדי העיר. בדרך לתחבולותיו פגש אדם תמים, והתחיל לשוחח עמו ולהתידד אתו.

אני מזמין לבוא ולהתארח במסעדה

לאחר תקופת הכרות קצרה אמר הגנב לירידו החדש: 'מכיון שאני כה שמח על שזכיתי להכירה, אני מזמין לבוא ולהתארח במסעדה מיוחדת ויקרה, כשכל האוכל והמעדנים על חשבוני'. שמח הידיד והלה יחד עם הגנב למסעדה. ישבו שניהם והזמינו מאכלים משבחים ויקרים, אכלו ונהנו, והנה לקראת סוף ארוחתם אמר הגנב לידידו: 'אני יוצא לכהן דקות לסדר משהו ואני כבר חוזר', וכך יצא הגנב, נעלם מהשטח והשאיר את ידידו לבדו.

בעל המסעדה חייב את הידיד שנשאר במסעדה לשלם את כל החשבון. 'אינני יודע מי הטעה אותה ומיהו חברה, אף

מכיון שאתה הזמנת את הארוחה, עליה לשלם לי מלוא מחירה', אמר בעל המסעדה לידיד. כשהבין הלה איך רמה אותו הגנב, התמלא עליו כעס ושנאה על שבדרך כל כך מתחכמת רמה אותו וחיבו לשלם על כל ארוחתו.

את הסיפור הזה, המשיך סבא שלי, "אני מספר לכם בגלל מה ששמעתי היום בפתח בית הכנסת: עמדת מהצד ושמעתי איך אחד הילדים מנסה לשכנע ולשדל את חברו לספר לו סיפור על ילד אחר. החבר ידע שמדבר בסיפור שיש בו גנאי ולשון הרע, ולכן לא כל כך רצה לספר לו, אף מכיון שחברו הפעיל עליו לחץ תוף כדי הבטחות, שאם יספר לו יזכה ממנו להרבה דברים ואם לא יספר לו הוא יפסיד, השתכנע החבר והתחיל לספר לו את דברי הגנאי על החבר השלישי.

מיד ניגשתי אל הילד שסיפר

מיד נגשתי אל הילד שספר את דברי הגנאי, עצרתי אותו ואמרתי לו: 'איך אתה מעז לספר לשון הרע על חברה?' והילד ענה לי: 'באמת שלא רציתי לספר לו, אבל הוא כל כך לחץ עלי והבטיח לי כל מיני דברים'. 'אז כדאי שתדע', אמרתי לו, 'שאינו חלוק באסור סיפור לשון הרע בין אם מספר מעצמו, מרצונו, או שחברו מפציר ומתחנן אליו שייספר לו'.

שם רע ועונו הרבה יותר גדול".
ואז סבא אמר: "בדאי שאורי צודק, כי אסור לספר בגנות החבר אפילו על אמת. ולא רק זה אני רוצה להוסיף לכם, שלדבר לשון הרע ודברי גנאי על חבר זהו דבר נורא, אבל מי שבגלשו הרע שלו מסכסך בין חברים ועושה ביניהם מחלוקת, עונו גדול ביותר. וכך כותב ה'חפץ חיים' על אדם כזה:

'והמסכסך בגלשו הרע והרכילות שלו בין אנשים אהובים ועושה ביניהם מחלוקת חס ושלום, הוא מתעב עבור זה לפני ה'.

וה'חפץ חיים' כותב (בספר 'שמירת הלשון' שער הזכירה פרק ד') 'ולא חרבה ירושלים במקדש שני אלא בעון מספרי לשון הרע שהיה ביניהם, בשביל שנאת חנם שהיתה בהם'. זה ממש דברים מפחידים. אז אנא, בקש סבא, "פשוט תזהרו בכל היוצא מפיכם!"

וספרתי לו את הסיפור על הגנב שהתחפש לשמעתם ממני. את הסיפור הזה לא המצאתי לבד, ה'חפץ חיים' מביא משל זה בכדי להמחיש עד כמה החבר שהיום שמח לשמע ממך דברי גנאי על הזולת, ישנא אותך בעתיד כשיגיע לעולם האמת. ושם, כשהפנקס פתוח, יגלה את עונשו הנורא על הלשון הרע ששמע ממך, בדיוק כמו ידידו של הגנב שבתחלה נהנה מידידותם ומסעודתם המשותפת, אך לאחר שהתנדע לו איזה מחיר עצום עליו לשלם על כך - שנאו בכל לבו. לכן, אני פונה אליכם שוב ושוב: הזהרו מאד לפני שאתם מוציאים מפיכם דבר גנאי על חבריכם, ולפני שאתם מטים אזניכם לשמע לשון הרע. וכשאנו רואים כמה חמור ונורא כל דבור של גנאי על חבר, אנו חייבים לנקט משנה זהירות ולהשמר אפילו מאבק לשון הרע.

ועכשו 'אני שואל אתכם, המשיף סבא: "אולי אתם יודעים להסביר לי בדיוק מה נקרא לשון הרע?"

מיד אורי אמר לו שכל דבר שמדברים דברי גנאי על השני, נחשב לשון הרע. אבל אז אפרים התערב ואמר: "אתה סתם מגזים, אני חושב שאם מישוהו ממציא משהו על חברו וחברו מתגנה בכך זה לשון הרע, אבל אתה בטוח שאם זה אמת זה גם לשון הרע?"

אורי לא ויתר ואמר לו

אורי לא ויתר ואמר לו: "אני זוכר שלמדתי שאפילו אם דברי הגנאי הם אכן אמת, אסור לספר אותם לאחרים ולגרם לכך שהאדם השני יתגנה. אבל אם יש בהם תערוכת שקר זה הרבה יותר גרוע מסתם לשון הרע, כי הוא נחשב כמוציא

תשובות לגליון פרשת פינחס

אלי צודק:
אמירת דברי גנאי ללא ציון שם, אף במצב שבו השומעים יכולים להבין לבד ובקלות במי מדבר, נחשבת גם ללשון הרע.

**הזוכה במצלמה המדפסה:
אברמי וילנסקי, בני ברק**

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים

אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח
ואף על פי שיתמקמה עם כל זה אהבה לו בכל יום שיבוא

זכורני, כי באחת השנים, ישבנו באחד מבתי הכנסת שב'מאה שערים', קוננו את הקינות והנה לפתע נפתחה הדלת, ובפתח עמדה קבוצה של תיירים

משיחותיו של המגיד הירושלמי רבי שבתי יודלביץ זצ"ל

ה'טמפל' הגדול ביותר בעולם, היפה ביותר בעולם - ברור כי הרי זה אירוע מצער למדי...
אלא שאם סברתי כי הבנתם נבעה מהבנה בסיסית בערכו של בית המקדש, או מהבנה באשר לתרומתו לחיי העם היהודי - הרי שטעיתי בהחלט, והשאלה הבאה אשר נשאלתי על ידי אותם תיירים - העמידה אותי על טעותי במהרה...
שכן מיד לאחר שסיימתי את דברי - פנה אלי אחד מחברי הקבוצה ושאל ברצינות: "רבי, אמור נא לי: הטמפל הזה, ההיכל המפואר הזה, היה מבוסס בחברת ביטוח?"...
משהשבתי בשלילה - נדו התיירים כולם בראשם, והבינו את הכאב ואת האובדן... להפסיד היכל כה גדול ומפואר, אשר עלה בלהבות אש השמימה מבלי שהיה מבוסס בביטוח מינימלי - הרי זה בלי ספק הפסד בל יתואר, הפסד אשר אין לו תקנה... "בפעם הבאה, כדאי שתבטחו את בית המקדש!" - הפטיר אחד מחברי הקבוצה, פנה ויצא מבית הכנסת כשחבריו בעקבותיו... נעבאך...
אוי!!! רחמנות!!! יהודי שאינו יודע מהו בית המקדש - מה גדול הכאב, מה גדולה ההחמצה, ומה חבל שאף אנו - בני התורה אשר יודעים היטב מה היה בית המקדש ומה רב היה ערכו עבור כל אחד ואחד מישראל - איננו מרגישים די את האבל והצער על חורבנו!!!

מה עגום מצבו של מי אשר אינו שת את ליבו למתנת החיים היקרה אשר העניק לנו בית המקדש, מצבו של זה אשר אפילו אינו מבין על מה עליו להתאבל ואת מה עליו לכאוב...
אכן, לרוב הכאב, לא נדיר כיום למצוא יהודים אומללים כאלו, יהודים אשר נעדרים אפילו מושג קל שבקלים אודות מהותו של בית המקדש, אודות תרומתו המכרעת לקיומו הנצחי של עמנו, אודות האובדן הגדול אשר אין לו תשלומים!

(קטעים מתוך הספר 'דרשות המגיד')

זכורני, כי באחת השנים, ישבנו באחד מבתי הכנסת שב'מאה שערים', קראנו את מגילת איכה, קוננו את הקינות, ודמעות רותחות ניגרו מעינינו. והנה לפתע נפתחה

הדלת, ובפתח עמדה קבוצה של תיירים, יהודים הרחוקים מכל ענין אשר ריח יהדות נודף ממנו - כרחוק מזרח ממערב... אותם תיירים הוכו בתדהמה כאשר מצאו בבית הכנסת קבוצה גדולה של אנשים חרדים, יושבים על הארץ לאור הנרות, וממררים בבכי...

"מה לכם כי תבכו?" - הקשו, ואני התנדבתי להסביר... סיפרתי להם כי ביום זה, לפני אלפי שנים - נחרב בית מקדשנו, הוספתי כי על אותו החורבן מתאבלים היהודים בכל מקומות מושבותיהם זה אלפי שנים, אולם נקל היה להבחין כי אפילו ניצוץ קלוש של הבנה לא ניצת בעיניהם... הם הוסיפו לבהות בי בתדהמה, אינם מעכלים את התופעה המוזרה בה פגשו לראשונה בחייהם...

כעת - התחילו האורחים להבין משהו...

לאחר רגע של שתיקה ומבוכה - אזר אחר התיירים אומץ, פנה אלי ושאל: "אמור לי כבוד הרב, מה זה בדיוק 'בית המקדש' אותו הזכרת?", ואני מיהרתי להסביר כי בית המקדש היה - היכל התפילה - הגדול והיפה ביותר בעולם... "היכל זה - עלה באש ביום זה לפני שנים, וזו הסיבה לאבלנו" - סיכמתי.

כעת - התחילו האורחים להבין משהו... 'טמפל' - הם מכירים, שריפה - הינה בלא כל ספק אירוע מצער, וכאשר נשרף